

MULTIKRITERIÁLNA OPTIMALIZÁCIA V SLUŽBÁCH LESNÍCKEHO PLÁNOVANIA

Obsah

Toolbox

Čo je to optimalizácia a multikriteriálna optimalizácia - metódy a nástroje k dispozícii na podporu plánovania hospodárenia v lese

Motivácia

Prečo by sme mali optimalizácie používať v lesníctve – ekosystémové služby a ich vzťah k aktuálnemu systému hospodárenia v lese

Konštrukcia

Je to len teória ? Ako by vo všeobecnosti mohol vyzeráť alternatívny inovovaný spôsob integrovaného hospodárenia v lese ...

Aplikácia

Ukážka praktického použitia optimalizácie na riešenie konfliktov spojených s hospodárením v lese a krajine na území SR

Optimalizácia pojmy

Merriam-Webster dictionary

Definícia:

an act, process, or methodology of making something (such as a design, system, or decision) as fully perfect, functional, or effective as possible

Užšie matematické chápanie:

- Je to teória a odbor zaoberajúci sa hľadáním minim a maxim určitých veličín využiteľných riešenie určitého problému
- Je to (aj) prieskum metód/algortimov a ich nastavení, ktoré môžu byť použité pre vyhľadanie riešení

V podstate:

Vyhľadanie najlepšieho riešenia za daných okolností alebo pre daný problém pomocou určitého optimalizačného algoritmu

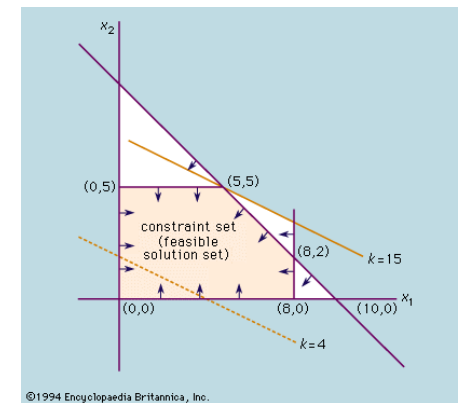
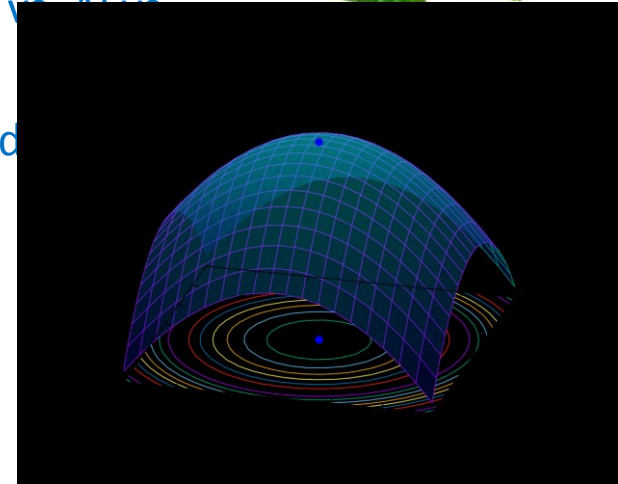
Základom optimalizácií je matematický model

Optimalizácia – delenie metód

- **Podľa optimalizačnej stratégie:** matematické vs. heuristické vs. Algoritmy vs. špeciálne stratégie
- **Podľa počtu cieľov/premenných:** uni vs. multikriteriálne/jedno vs. viacrozmerné
- **Podľa povahy algoritmov:** deterministické vs. stochastické
- **Podľa robustnosti voči neistote:** so zahrnutím chybovosti/rizika/neurčitosti vs. bez zahrnutia chybovosti/rizika/neurčitosti
- **Podľa obmedzení rozhodovacieho priestoru:** s a bez obmedzení (constrained vs. unconstrained)
- **Podľa zohľadnenie času:** statické vs. dynamické
- **Podľa zohľadnenia priestoru:** so zohľadnením a bez zohľadnenia priestorových vzťahov
- **Podľa priestorovej mierky:** strom, porast, vlastnícky celok, región
- **Podľa časovej mierky:** minúty, hodiny, dni, mesiace, roky, desaťročia, rubná doba, ...

Počet kombinácií ? Metód a prístupov je veľa ...

Optimalizačné stratégie podľa povahy

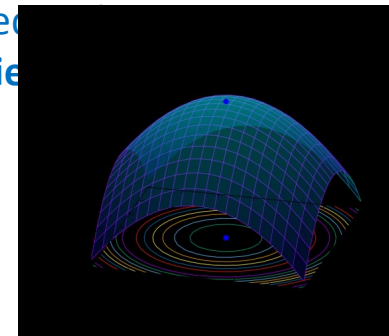

Matematické optimalizácie - Matematické (deterministické) programovanie

Podstata: hľadanie optimálnych bodov cieľových funkcií $z=f(x)$ pri rešpektovaní obmedzení definovaných na priestore optimalizovaných premenných X - **ak sa optimálne riešenie nájde, máme 100 % istotu, že je to najlepšie možné riešenie**

Problémy:

- riziko prílišného zjednodušenia alebo až nerealistického definovania obmedzení
- exaktné riešenie sa nedá nájsť, hľadanie riešenia trvá neúmerne dlho, vyžaduje si extrémne výpočtové kapacity, pamäť ap.

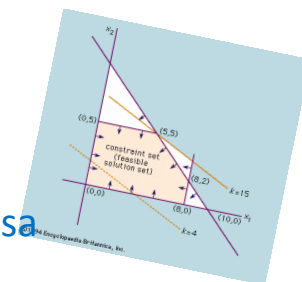

Matematické optimalizácie - Heuristické (stochatické) metódy

Výhoda: rýchlejšie, výpočtovo a časovo menej náročné, vhodnejšie pre riešenie komplexných úloh, o ktorých máme navyše málo informácií (sú zle definované)

Problém:

Riešenie, ktoré získavame, nemusí byť optimálne (môžu existovať aj lepšie), uspokojíme sa približným, aproximatívnym, dostatočne vyhovujúcim riešením

Techniky AI, Machine Learning a Deep Learning

Aktuálne skúmané ako alternatívne prístupy k optimalizáciám simulujúce rozmýšľanie a rozhodovanie človeka na podklade údajov, ale na rozdiel od človeka s vyššou rýchlosťou a pamäťou ...

Špeciálne (podporné) metódy a algoritmy na podporu rozhodovania

MCDA/MAUT, AHP/ANP, SMART, Promethee, DOE, RSM, Dopravné problémy, RPM, ...

Základné pojmy optimalizácie

Unikriteriálny problém - optimalizuj $z=f(\mathbf{x})$ pri obmedzeniach $g_i(\mathbf{x})$

- **Premenné $\mathbf{x}$** – veličiny, ktoré vieme ovplyvňovať
- **Cieľový indikátor/kritérium z** - optimalizovaná (max,min) veličina/y závislá/é na vstupných premenných $\mathbf{x}$
- **Cieľová/objektívizačná funkcia $f(\mathbf{x})$** – rovnica popisujúca vplyv $\mathbf{x}$ na hodnotu z
- **Riešenie** - konkrétny vektor/kombinácia hodnôt $\mathbf{x}$ poskytujúca istú hodnotu z
- **Priestor riešení/rozhodovací priestor** – všetky možné kombinácie $\mathbf{x}$
- **Cieľový priestor** - všetky možné hodnoty z
- **Optimálne riešenie** - kombinácia $\mathbf{x}$, ktoré prinesie max alebo min z
- **Obmedzenia $g_i(\mathbf{x})$** – obmedzenia priestoru riešení/možných hodnôt $\mathbf{x}$

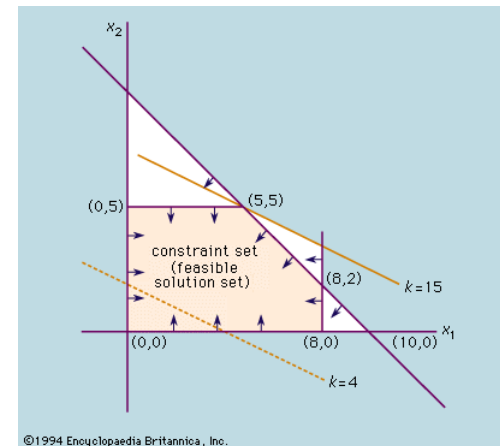
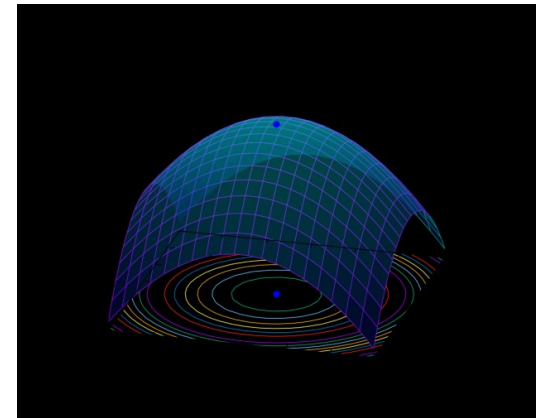
Lesnícky príklad:

z – tržby z ťažby dreva v určitom poraste v rámci určitého decénia,

$\mathbf{x}$ – stavové veličiny lesného porastu – napr. veková skladba stromov, bonita, druhové zloženie, rozdelenia početností hrúbok, výšok, zastúpenie stromových tried, kvalitatívnych tried, podiel poškodených stromov, zakmenenie, zásoba porastu ap.

$f(\mathbf{x})$ – rovnice popisujúce súvis medzi tržbami z ťažby a stavovými premennými porastu

$g_i(\mathbf{x})$ – podmienky napr. zakmenenie porastu po ľubovoľnom zásahu nesmie klesnúť pod kritické, porast sa nesmie premeniť na monokultúru, zastúpenie kvalitatívnych A+B nesmie klesnúť pod 20 %, zásoba na konci decénia nesmie byť menšia ako na začiatku decénia ap. , všetky $\mathbf{x}$ sú kladné ap.

Multikriteriálna optimalizácia

Cieľov/kritérií je viac (následne je viac aj cieľových funkcií) a **snažíme sa o simultánnu maximalizáciu/minimalizáciu viacerých cieľov/kritérií naraz** tým, že manipulujeme s x

Cieľové funkcie $z_i=f_i(x)$

Napr. chceme dosiahnuť nielen maximálny objem ťažieb za decénium, ale aj vylepšiť/maximalizovať jeho biodiverzitu, statickú stabilitu a jeho schopnosť chrániť kvalitu vody tým, že nastavíme parametre porastu/porastov vhodnými hospodárskymi opatreniami

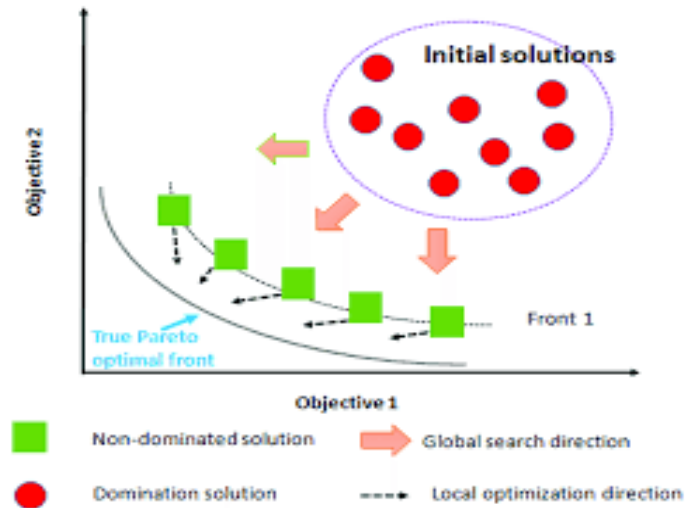
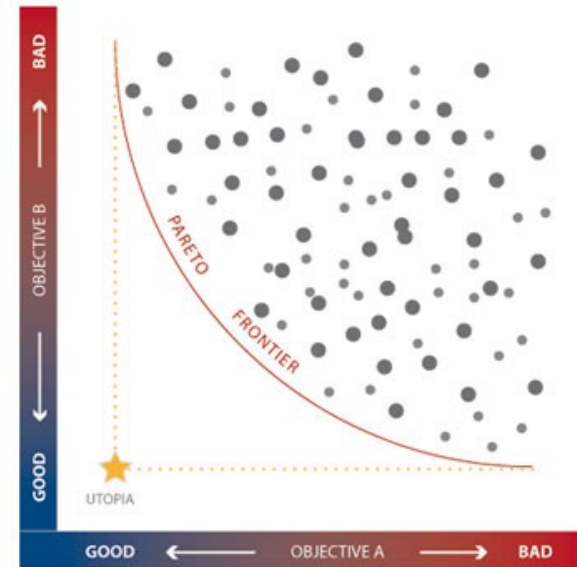
Kombinácie x , ktorá prinesú optimálne kombinácie $z =$ **optimálne riešenia**. **Pozor: optimálnych riešení je vždy viac v dôsledku existencie tzv. trade-offs !**

Tri typy vzájomných vzťahov medzi cieľmi:

- Synergia
- Neutralita
- Trade-off

Všeobecným cieľom optimalizácie potom je snaha posilniť/využiť žiadúce synergie a potlačiť nežiadúce trade-offs tak, aby sa maximalizovala **celková multikriteriálna užitočnosť U** cieľového vektora z

Funkcia multikriteriálnej užitočnosti $U=f(z)$

Multikriteriálna optimalizácia – všeobecný model a špeciálne prípady U

Všeobecný model multikriterálnej užitočnosti U

$$\mathbf{z} = f(\mathbf{x}) \text{ a } U = f(\mathbf{z})$$

$$\max U = \sum w_i u_i(z_i)$$

$$z_i = f_i(\mathbf{x})$$

Linkovacia funkcia

$u_i(z_i)$ - štandardizované plnenie i -tého cieľa 0-1,

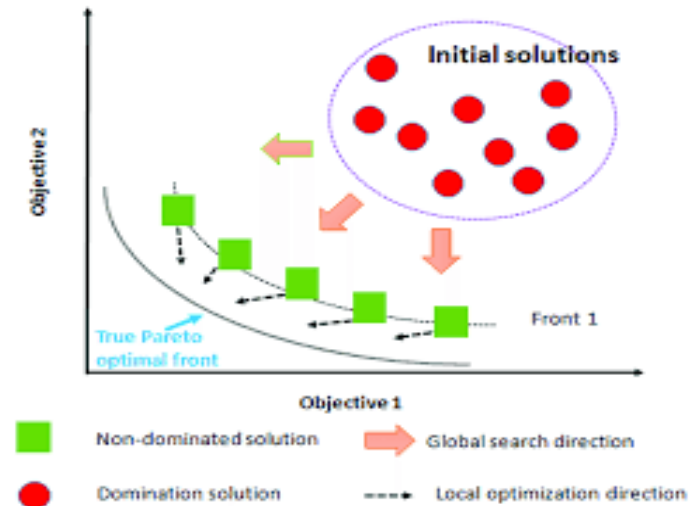
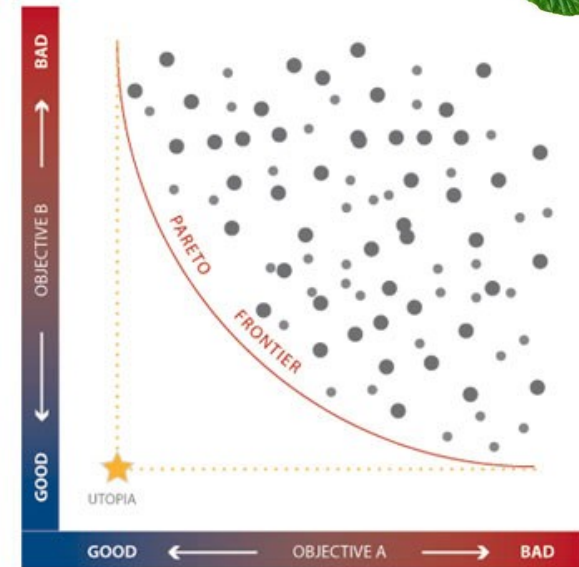
w_i - váha pridelená plneniu i -tého cieľa $\sum w_i = 1$

U – rozpätie 0-1

Špeciálne prípady ohodnotenia U – pre služby ocenené trhom:

$$NPV = \sum_{t=0}^T \frac{R_t - C_t}{(1+i)^t} + \sum_{t=0}^T \frac{(B_t + M_t + S_t)}{(1+i)^t}$$

$$LEV = NPV \left[1 - \frac{1}{(1+i)^T} \right]^{-1}$$

Multikriteriálna optimalizácia - iné formy U

$$z = f(\mathbf{x}) \text{ a } U = f(\mathbf{z})$$

Základný model lineárneho programovania

$$\text{opt } z = \sum_{i=1}^n c_i x_i$$

Optimalizuje sa hodnota 1 najdôležitejšej cieľovej veličiny z - plnenie ostatných cieľov je zohľadnené nepriamo cez sústavu rovníc $g(\mathbf{x})$ definujúcich obmedzenia vektorov $\mathbf{x}$ a $\mathbf{z}$.

Model cieľového programovania

$$\min U = \sum_{k=1}^K d_k^+ + \sum_{k=1}^K d_k^-$$

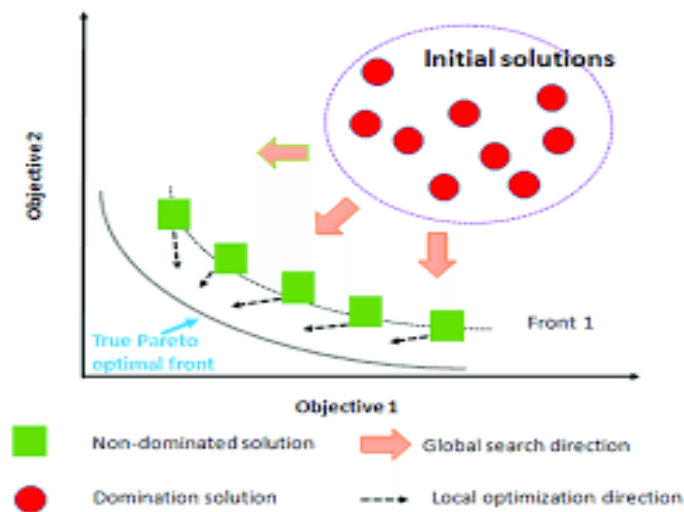
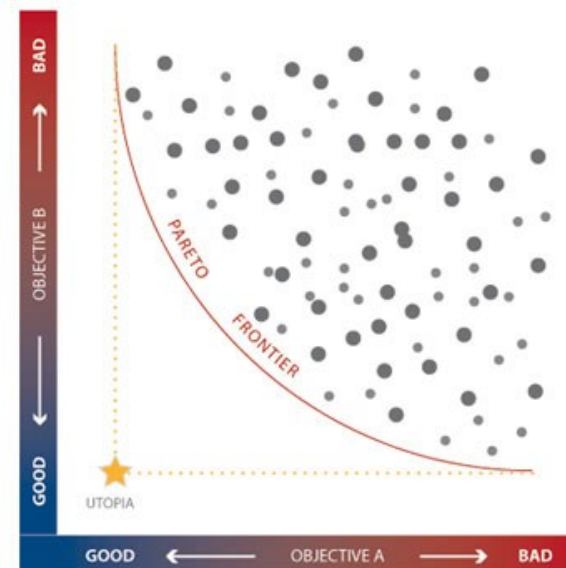
založený na minimalizácii odchýlky cieľových veličín od požadovaných/želaných/definovaných úrovní

Model penalizovanej objektivizačnej funkcie

súčasne hľadá maximum najdôležitejšej cieľovej premennej klasickým modelom, ale berie do úvahy odchýlky ostatných cieľových veličín od požadovaného stavu

Kompromisný model

V podstate model cieľového programovania, ale kontrolujú sa odchýlky od maximálnych hodnôt cieľových veličín $z_{\max}$ (minimalizuje sa suma odchýlok od individuálne ideálneho - často utopického - plnenia)

Matematické optimalizácie –deterministické programovanie

Formulácia úlohy

$$Z = c_1 \cdot X_1 + c_2 \cdot X_2 + \dots + c_n \cdot X_n \rightarrow \text{opt (max, min)}$$

Lineárne programovanie

Špeciálne prípady

Nelineárne programovanie

Celočíselné a zmiešané úlohy

Cieľové programovanie

Dynamické programovanie

$$a_{11} \cdot X_1 + a_{12} \cdot X_2 + \dots + a_{1n} \cdot X_n \geq < b_1$$

$$a_{21} \cdot X_1 + a_{22} \cdot X_2 + \dots + a_{2n} \cdot X_n \geq < b_2$$

⋮

⋮

$$a_{m1} \cdot X_1 + a_{m2} \cdot X_2 + \dots + a_{mn} \cdot X_n \geq < b_m$$

Typy problémov

Výrobné problémy – koľko rozličných výrobkov vyrobiť pri obmedzenom množstve rozličných surovín tak, aby sa maximalizovali tržby ?

Spotrebné problémy – minimalizovať spotrebu materiálu a náklady potrebné na výrobu predpísaného objemu rozličných výrobkov

Optimálne zloženia zmesí – ako vytvoriť z rozličných surovín s určitým obsahom zložiek finálnu zmes s potrebným zložením tak, aby sa minimalizovala spotreba surovín = vytvoriť čo najlacnejšiu zmes - nutričné problémy

Algoritmy riešenia

Simplex , Newton, Quasi-Newton, Rosenbrock, Hooke-Jeeves, Levenberg-Marquard, ...

Software – LPP solvers

GUROBI, Cplex, Lps, Python, Matlab, Excel,

...

Lineárne programovanie – lesnícke aplikácie

Príklad 1 Bettinger et al. (2017)

Aká maximálna dĺžka spevnených a nespevnených ciest sa dá vybudovať na určitom VC pri limitovanom rozpočte a určitých požiadavkách (minimálna a maximálna dĺžka) na jednotlivé kategórie ciest ?

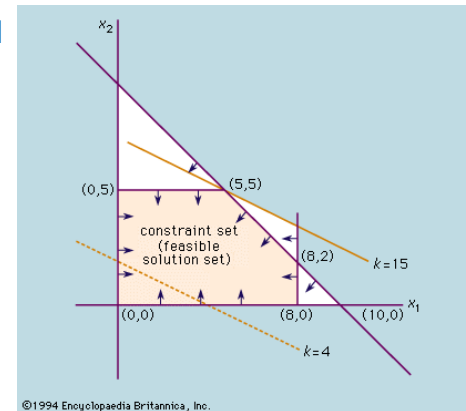
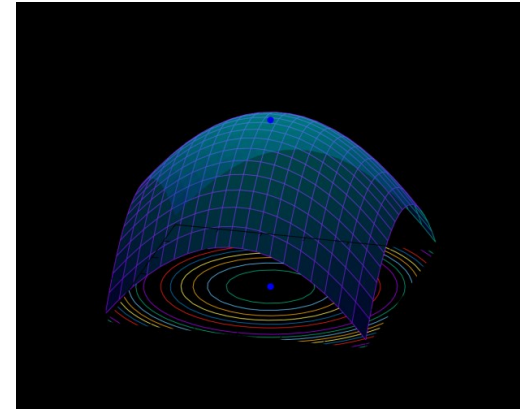
Príklad 2 Kangas et al. (2006)

Maximalizovať tržby z ťažby dreva na malom vlastníckom celku (60ha) tak, aby po 30 rokoch zásoba dreva na VC bola aspoň taká istá ako na začiatku a súčasne, aby mal vlastník lesa v 1. decéniu tržbu aspoň 50 tis. €, v 2. decéniu 55 tis. € a v 3. decéniu 60 tis. €. Známe sú priemerná zásoba na ha a celková zásoba za VC a priemerné speňaženie na m³.

Cieľové programovanie:

$$\min U = \sum_{k=1}^K d_k^+ + \sum_{k=1}^K d_k^-$$

Cieľové programovanie- cieľová objektivizačná funkcia – priamy prechod na riešenie viackriteriálnych problémov „klasickými“ prostriedkami matematického programovania

Dynamické programovanie

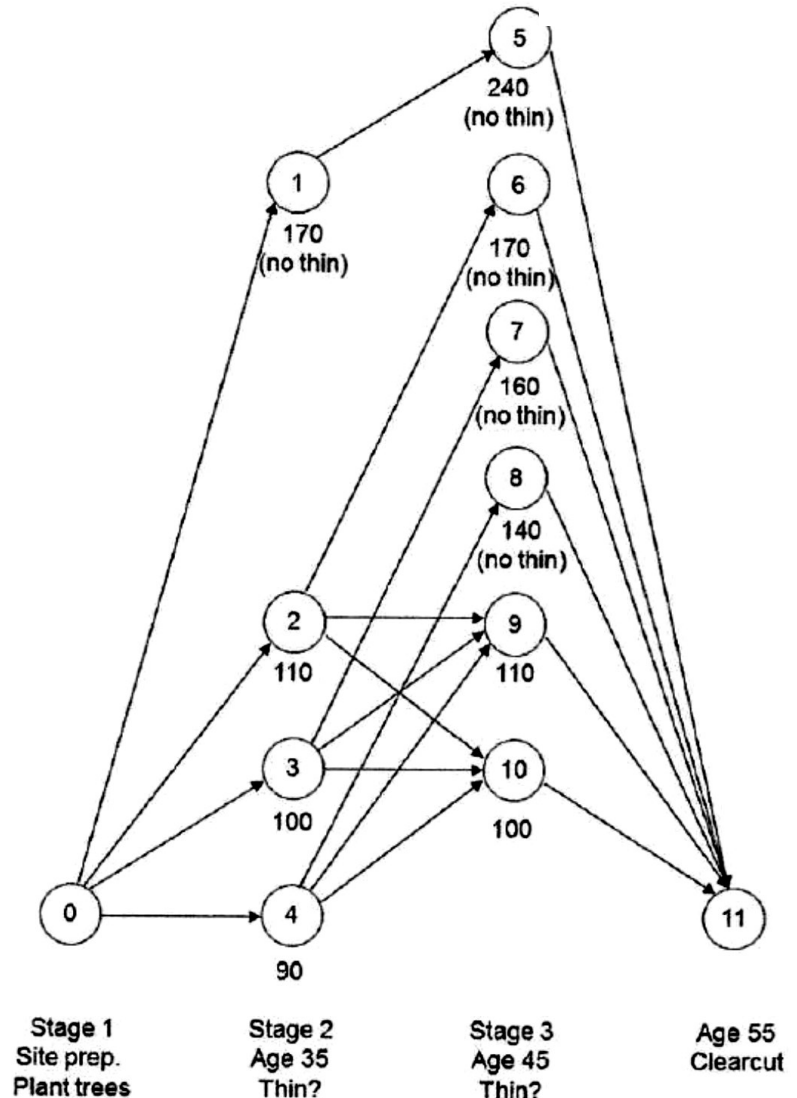
Asi najčastejšie používaná metóda optimalizácie pre procesy prebiehajúce **na úrovni lesného porastu** – napr. optimalizácia prebierok v rámci rubnej doby

Veľmi flexibilná metóda schopná riešiť široké spektrum problémov manažmentu prírodných zdrojov, ale aj obchodných a priemyselných problémov

Problémy s praktickou výpočtovou zvládnuteľnosťou pri riešení komplexných úloh vyriešil Yoshimoto (1988, 1990).

Podstata: Systematické určenie optimálnej kombinácie rozhodnutí rozvrhnutých v čase

Príklad: ako silu prebierky použiť v rozličných decéniách v rámci stanovenej rubnej doby, aby sme na konci rubnej doby dosiahli maximálny čistý zisk z produkcie dreva ?

Heuristické (stochastické) optimalizácie

Založené na logických a/alebo empirických pravidlách a postupoch slúžiace primárne na náhodný alebo zámerný **pokusný prieskum** veľkého viacdimeznionálneho priestoru možných riešení $\mathbf{x}$ a s ním spojeného cieľového priestoru z/z a vyhľadanie kombinácie $\mathbf{x}$, ktorá priniesie **dostatočne vysoké plnenie** z alebo $U=f(z)$

Podstata: Priestor $\mathbf{x}$ sa prehľadáva náhodne alebo podľa istej logiky s prvkami náhodnosti a sleduje sa, či uvažovaná kombinácia $\mathbf{x}$ priniesla vylepšenie $z=f(\mathbf{x})$ alebo $U=f(\mathbf{z})$, kde $z_i=f_i(\mathbf{x})$

Ukončenie: Proces pokračuje dovtedy, kým nie je dosiahnutý predefinovaný počet pokusov alebo pokiaľ získané vylepšenie je už veľmi malé – menšie ako predefinované malé číslo Δ

Pri multikriteriálnych problémoch často ide o **čo najpresnejšie zmapovanie** celých priestorov $\mathbf{x}$ a $\mathbf{z}$, na základe ktorého vieme vybrať potrebné/vhodné/akceptovateľné riešenia $\mathbf{x}$ sami

Výhody a nevýhody

- **Kovergencia k globálnemu optimu je pomalšia a hlavne nie je garantovaná**
- **Kvalita finálneho riešenia väčšinou nie je známa**
- Na druhej strane, **sú robustnejšie** – s vyššou pravdepodobnosťou skonvergujú k globálnemu optimu (nenájdu klamlivé lokálne optimum)
- Dajú sa ľahko použiť aj **pre multikriteriálne problémy**
- Dokážu riešiť problémy, v ktorých sa vzťahy a obmedzenia **nedajú dobre popísať rovnicami** (ani nelineárnymi)
- Sú výpočtovo zvládnuteľné a **prinášajú riešenia, aj keď je problém**

Metódy:

Vylepšovanie 1 riešenia:

Monte Carlo

Simulated Annealing

Threshold Accepting

Tabu search

HERO

Postupy teórie hier

Populačné prístupy:

Ant colony

Bee colony

Particle swarm method

Evolučné algoritmy

- **Genetické**

- Kultúrne

Simulated annealing – simulácia žihania kovov

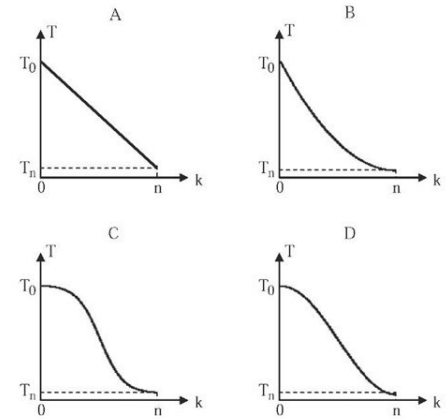
Analógia: proces postupného ochladzovania kovu – pri vysokej teplote je pohyb atómov veľký a kov ohybný, chladnutím pohyb atómov ustáva a tvar a vlastnosti kovového telesa sa fixujú

Hľadáme maximum funkcie $z=f(\mathbf{x})$ alebo $U=f(\mathbf{z})$ pri $z_i=f_i(\mathbf{x})$

1. Náhodne generujeme $\mathbf{x}$, resp. $\mathbf{x}+\Delta$ a skontrolujeme z , resp. U
2. Ak je $U_i > U_{i-1}$, $\mathbf{x}$ je akceptované ako predbežne optimálne, U je zaznamenané ako best a slúži ako U_{i-1} v nasledujúcom kroku,
3. Ak $U_i < U_{i-1}$, $\mathbf{x}$ stále môže byť akceptované ako optimálne za istých okolností:
  - $p(\mathbf{x}) = 1/[1+\exp(-(z_i-z_{best})/T)]$, keď $T=f(n)$
  - generovanie náhodného čísla r z rozpätia $[0,1]$ a akceptovanie zhoršenia, ak $p(\mathbf{x}) > r$
4. Náhodne aktualizujeme $\mathbf{x}+\Delta$ a proces opakujeme n -krát

Pokles parametra T s rastúcim počtom n generovaných hodnôt $\mathbf{x}$ = **ochladzovanie**

Temperature: 25.0

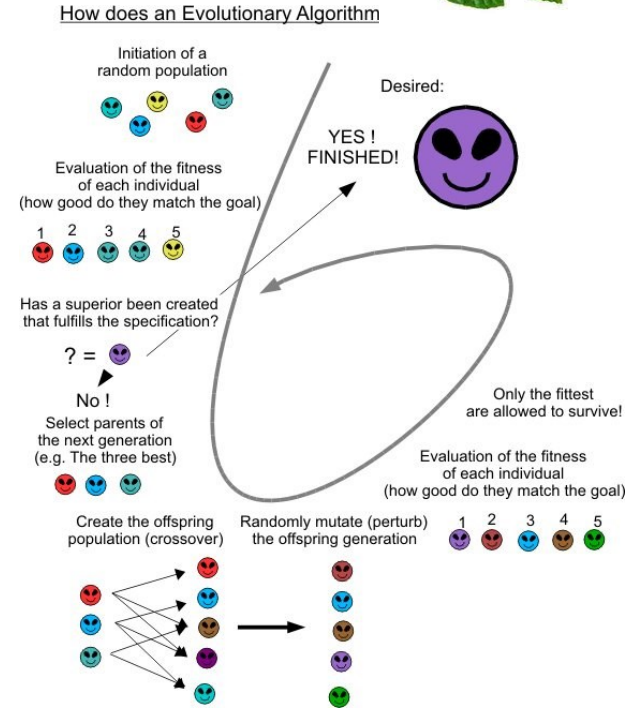

Evolučné algoritmy – populačný stochastický princíp

Analógia – napodobovanie prirodzenej evolúcie druhov
Vylepšujeme simultánne viacero – populáciu - riešení – ideálne pre multikriteriálne problémy, kde optimálnych riešení je veľa

Terminológia (vysvetlenie na vzorovom príklade):

- **Gény** – kalendárne roky
- **Alely** – jednotlivé prebierkové zásahy (druh výberu, sila)
- **Chromozóm** – kombinácia prebierkových zásahov rozvrhnutá v čase v konkrétnom poraste – manažmentový výchovný systém
- **Jedinec** – rozdelenie manažmentových systémov v súbore lesných porastoch – plán výchovy za VC
- **Populácia** – množina rozličných alternatívnych plánov výchovy
- **Materská populácia/Rodičia** – množina rozličných plánov v určitom kroku optimalizácie vstupujúca do výberu, kríženia, mutácie, ...
- **Následná populácia/Potomstvo** – výstupná množina nových vylepšených plánov v určitom kroku optimalizácie
- **Fitness funkcia/Kondícia** – plnenie ES a U pre konkrétny výchovný plán
- **Selekcia** – výber materských plánov vhodných na tvorbu novej generácie (výber partnerov)
- **Kríženie** – výmena manažmentových systémov (alebo ich častí) medzi dvoma materskými plánmi
- **Mutácia** – náhodná zmena preb. zásahu v určitom kalendárnom roku v rámci prideleného manažmentového systému v konkrétnom poraste
- **Elitizmus** – zachovanie (prežitie) najlepších plánov starej a novej generácie s najlepšou kondíciou tj. plnením ES a U

Vzorový problém: ako rozvrhnúť prebierkové zásahy (druh, sila, interval) v lesných porastoch tak, aby v definovanom časovom horizonte (rubná doba, 30 rokov, decénium) došlo k maximalizácii príjmov z ťažby dreva, viazania uhlíka, ochrany pôdy, rekreačnej hodnoty a biodiverzity lesa. Kombinácií x podľa jednotlivých rokov uvažovaného obdobia je obyčajne prakticky nekonečne veľa ...

Evolučné algoritmy – postup

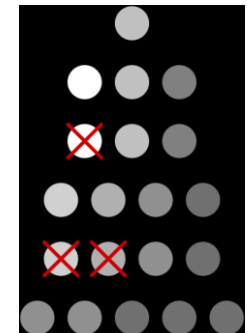
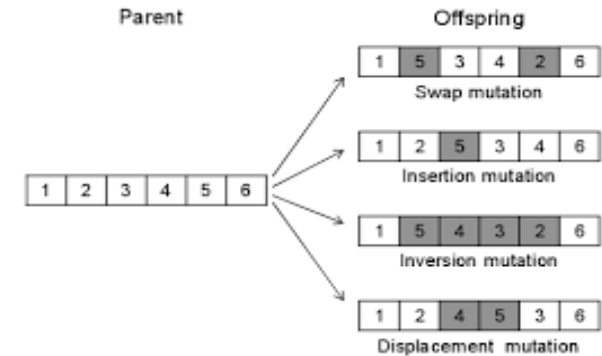
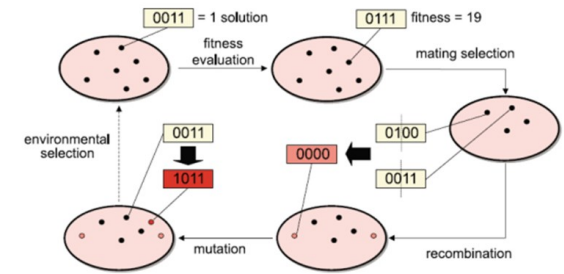

Typický sled krokov:

1. **Inicializácia** – vytvorenie náhodného iniciálneho súboru plánov
2. **Evaluácia kondície (fitness) jedincov a výber do šľachtenia** – posúdenie plnenia ES a výber plánov s najlepším U
3. **Mutácia a kríženie** vybraných rodičov a vytvorenie nových potomkov – vytvorenie nových prebiekových plánov
  - Mutácia** – vytvorenie nového individuálneho plánu zmenou druhu a sily prebiecky v určitom roku
  - Kríženie** – výmena sekvencií rokov a do nich naplánovaných akcií medzi vybranými materskými plánmi
4. **Prirodzený výber** - nahradenie jedincov so zlou kondíciou za potomkov s lepšou kondíciou – vylúčenie prebiekových plánov s neoptimálnym/dominovaným plnením ES

Z výnimkou inicializácie sa celý postup **iteratívne opakuje**, až pokiaľ nie je splnené určité kritérium ukončenia (typicky preddefinovaný počet generácií, malé % potomkov s lepšou kondíciou ako majú rodičia, iba mizivé vylepšenie priemernej kondície populácie ap.)

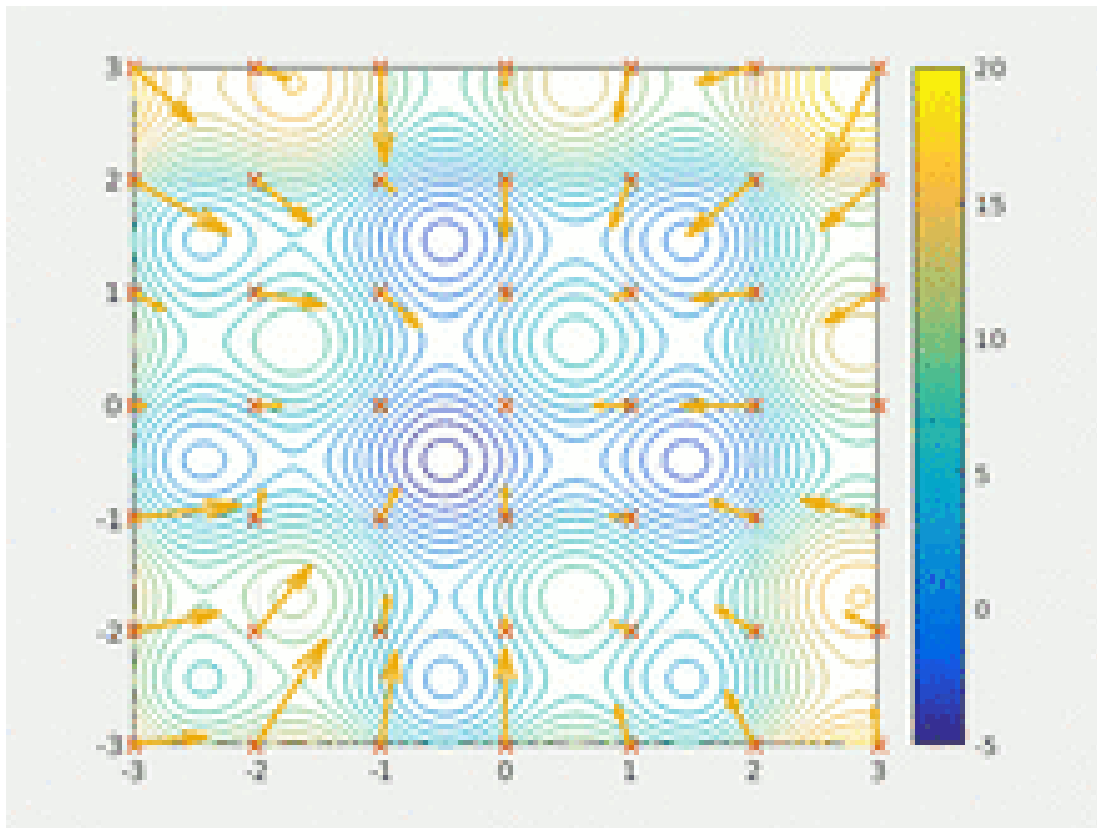
Výsledok: po preddefinovanom počte interácií vytvorenie populácie riešení s výbornou kondíciou = vytvorenie súboru prebiekových plánov s rozličným, ale multikriteriálne optimálnym plnením ES ležiacich blízko Pareto hranice – podklad pre následné rozhodovanie

Particle swarm method – optimalizácia rojom častíc – populačná stochastická metóda

Analógia: napodobovanie správania sa a výmeny informácií medzi vtákmi/včelami/... v roji pri vyhľadávaní potravných zdrojov v určitom priestore

Particle swarm method – optimalizácia rojom častíc – populačná stochastická metóda

1. Inicializácia krdľa – vygenerovanie polohy vybraného počtu jedincov a nastavenie parametrov ich pohybu

2. Zmeranie fitness jednotlivých jedincov a výber najzdatnejšieho/vedúceho jedinca v celom krdli G_{best} – stanovenie U pre jednotlivé prebierkové plány a výber plánu s najlepším multikriteriálnym plnením ES

3. Aktualizácia smeru a rýchlosti pohybu v_i jedinca - aktualizácia sily prebierky v jednotlivých rokoch optimalizovaného obdobia pre každý prebierkový plán

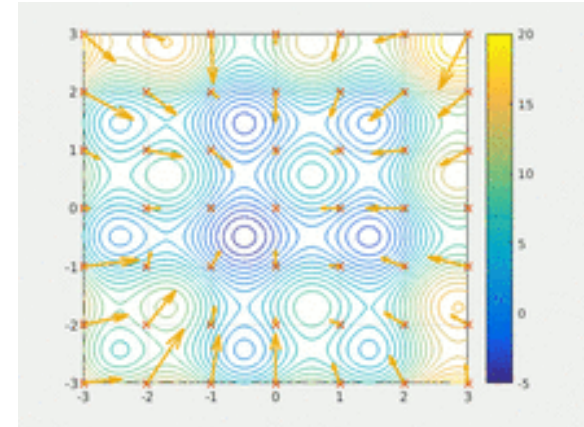
$$v_i^{t+1} = wv_i^t + c_1r_1(xbest_i^t - x_i^t) + c_2r_2(gbest_i^t - x_i^t)$$

w – koeficient zotrvačnosti (odp. 0.721), $r_{1,2}$ – náhodné čísla vygenerované z rovnomerného rozdelnia $R(a,b)$, $c_{1,2}$ – kognitívny koeficient (odp. 1.193), $gbest$ – poloha lídra/doteraz najlepšieho plánu zo všetkých plánov, $xbest$ – doteraz najlepšia poloha sledovaného jedinca/sledovaného plánu

4. Aktualizácia polohy jedinca za pomoci

$$x_i^{t+1} = x_i^t + v_i^{t+1}$$

5. Opakovanie celého postupu, až do splnenia určitého ukončovacieho kritéria (napr. $gbest$ sa nezmení ani po 1000 iteráciách)

Metódy umelej inteligencie

AI – umelý (počítačový) systém s 3 prvkami: schopný sa učiť sa a adaptovať, rozhodovať a riešiť problémy, čiže napodobovať ľudské myslenie a správanie

ML - metódy strojového učenia – **algoritmy a štatistické modely** schopné analyzovať a vyvodzovať závery zo štruktúr a informácií obsiahnutých **v údajoch** - tréningová a validačná vzorka

DL – podsúbor pokročilých metód strojového učenia inšpirovaných fungovaním ľudského mozgu, tj. **algoritmy a modely napodobňujúce viacvrstvovú sieťovú štruktúru ľudského mozgu** aplikované na analýzu údajov

Algoritmy a štatistické modely

Data mining

Rozhodovacie, klasifikačné a regresné stromy
Diskriminačná analýza
Zhuková (cluster) analýza
GAM – zovšeobecnené aditívne regresné modely
Random Forest

Machine learning

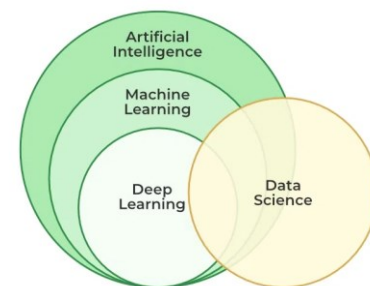
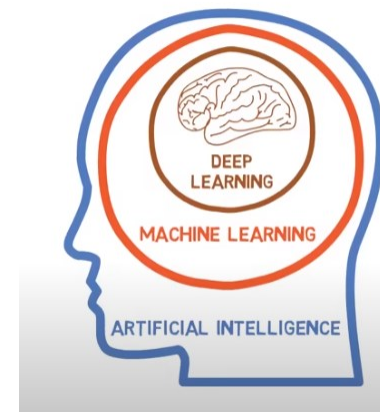
Podporné vektory - Support vectors
Analýza k najbližším susedov - K-nearest neighbours
Bayesian learning

Deep learning

Neurónové siete – druhy
Byesove vierohodnotné siete
Fuzzy siete atď.

Čo by sme mohli stroj/počítač naučiť v súvislosti s multikriteriálnymi optimalizáciami:

1. $z=f(x)$ – vytvor matematický model definovaného problému – **popíš vzťahy**
2. Nájdi podmnožinu optimálnych nedominovaných x a im odpovedajúcich z – **klasifikuj 2 predefinované skupiny**
3. Vyber najviac preferované riešenie x zo sady optimálnych –

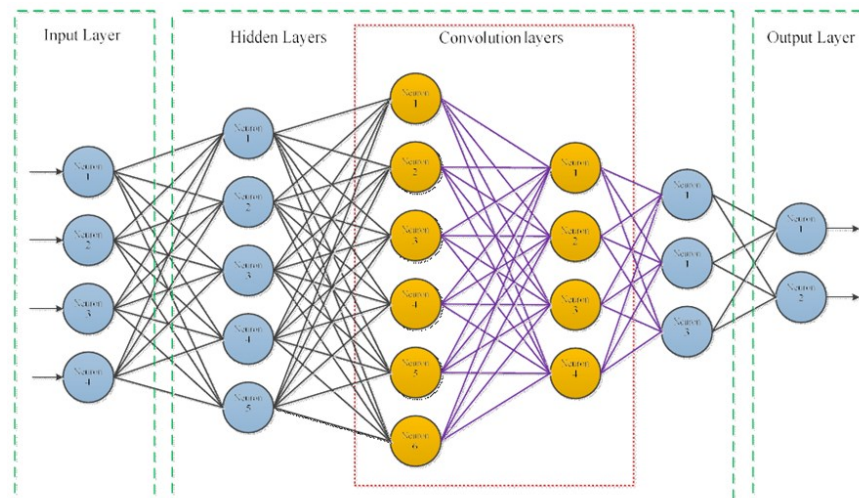
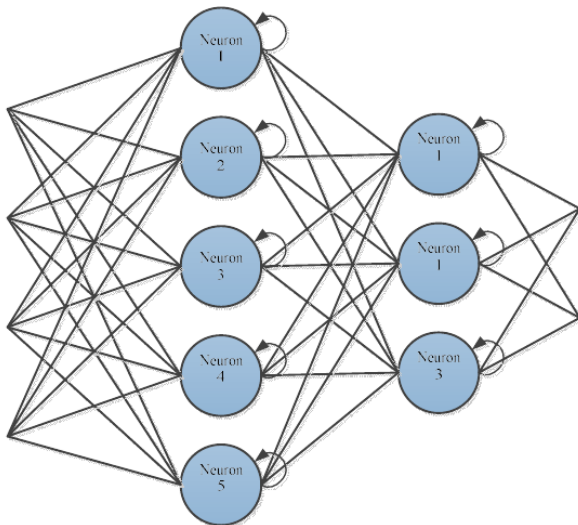
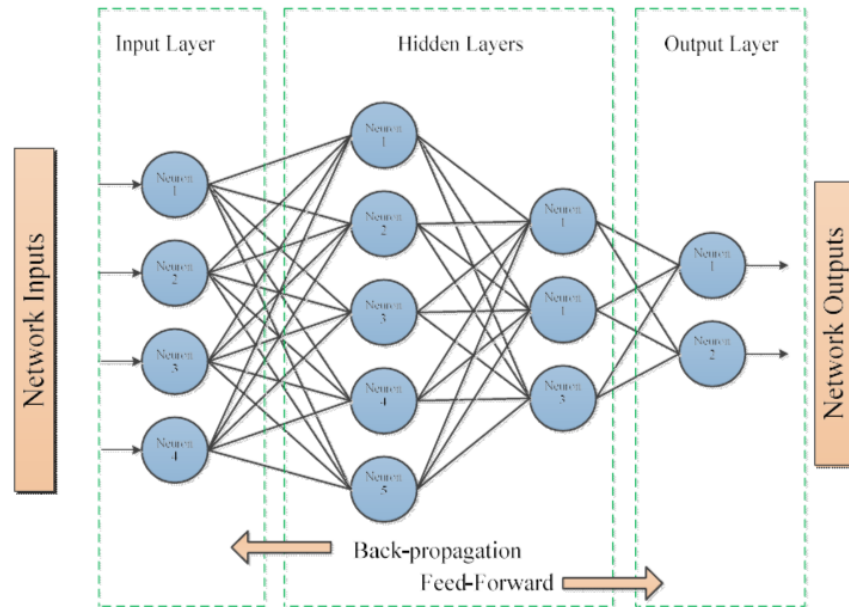
Stroj sa učí (autonómne) z údajov a potom dokáže urobiť:

- **Klasifikáciu objektov** do predefinovaných skupín
- **Popis vzťahov** medzi veličinami - regresia a predikcia
- **Zhlukovanie objektov** do nepreddefinovaných skupín a ich popis
- **Zoraďovanie objektov** podľa istého kritéria
- **Identifikáciu určitej štruktúry** v údajoch napr. sekvencie, vetvenia, matice ap.

Neurónové siete

- Najznámejšie typy neurónových sietí:
  - Umelé neurónové siete
  - Rekurentné neurónové siete
  - Konvolučné neurónové siete
- Základná štruktúra umelej neurónovej siete:
  - Vstupná vrstva
  - Skryté vrstvy
  - Výstupná vrstva

Obsah

Toolbox

Čo je to optimalizácia a multikriteriálna optimalizácia - metódy a nástroje k dispozícií na podporu plánovania hospodárenia v lese

Motivácia

Prečo by sme mali optimalizácie používať v lesníctve – ekosystémové služby a ich vzťah k aktuálnemu systému hospodárenia v lese

Konštrukcia

Je to len teória ? Ako by vo všeobecnosti mohol vyzerat' alternatívny inovovaný spôsob integrovaného hospodárenia v lese ...

Aplikácia

Ukážka praktického použitia optimalizácie na riešenie konfliktov spojených s hospodárením v lese a krajine na území SR

Sú naše PSL optimálne ? Presnejšie sú multikriteriálne optimálne ? A prečo by mali byť ?

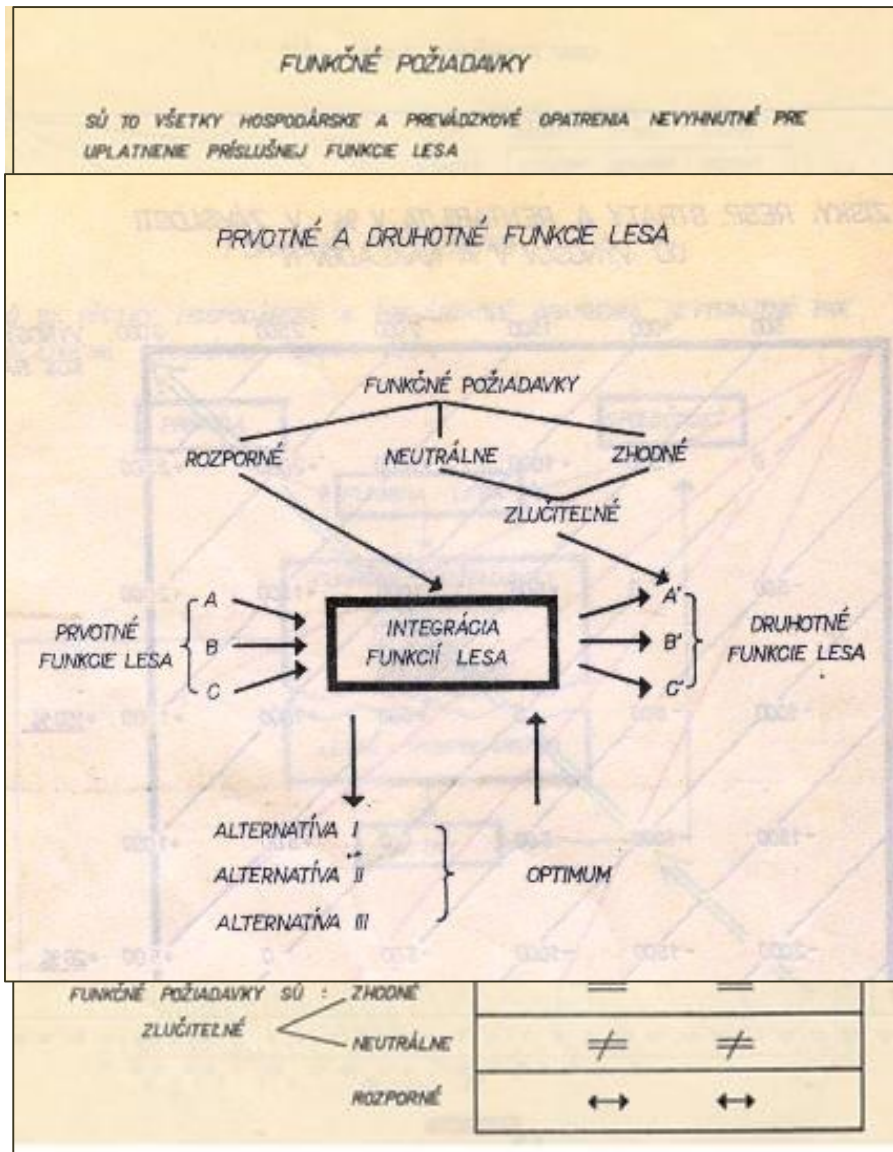
- Komplexné a podrobné zisťovanie stavu lesa
- Fytocenologický výskum (Zlatník 1959, Hančinský 1972, 1977)
- Teória funkčne-integrovaného lesného hospodárstva (Papánek 1978, Midriak 1981)
- Rastové tabuľky skonštruované na mimoriadne kvalitnej empirickej báze (Halaj et al. 1980, 1996)
- Veľké množstvo vedeckých poznatkov a praktických skúseností získaných od 18. storočia – začiatku organizovanej lesníckej činnosti

Odkiaľ sa berie viera, že PSL sú optimálne ?

- Mimoriadne rozsiahle zisťovania **stavu lesa**
- Teoreticky výborne rozpracovaný a prakticky dobre overený **fytocenologický výskum** (Zlatník 1959, Hančinský 1972)
- Prepracovaná **teória funkčne-integrovaného lesného hospodárstva** (Papánek 1978, Midriak 1981)
- Podrobné plánovanie sú založené na použití domácich **rastových tabuliek** založených na mimoriadne kvalitnej empirickej báze (Halaj et al. 1980, 1996)
- **Veľké množstvo vedeckých poznatkov a praktických skúseností** získaných od 18. storočia – začiatku organizovanej lesníckej činnosti

Teória integrácie funkcií lesa

Nadčasové myslenie (Papánek 1971, 1978):

1. ... hľadanie optimálneho riešenia z porovnania a zvažovania rozličných možných spôsobov skĺbenia rozmanitých funkcií lesa do harmonického systému hospodárenia v lese ...

2. **Čo čakal ? :**

- a, **narastúci dopyt po dreve** ako prírodne obnoviteľnom zdroji energie
- b, **spotreba vody bude narastať** (a jej zásoby sú ohrozené)
- c, intenzifikácia lesníctva vedie k **zvyšovaniu erózie pôdy**
- d, **vývoj rekreácie má charakter explózie**
- e, **rozloha prísne chránených území bude prudko narastať**

3. **Problém !** Toto sa nedá riešiť doterajším prístupom k užívaniu lesov založenom na územnom rozdelení plochy podľa ich rozdielneho poslania – zväčšujúca sa plocha účelových lesov i tak nepokryje potreby plnenia mimoprodukčných funkcií, ale zato silne obmedzí produkciu dreva

4. **Riešenie** - každý les bude poskytovať všetky potrebné úžitky a to v proporciách vyplývajúcich z konkrétnych podmienok – integrácia všetkých spôsobov využívania lesa do jediného premysleného systému hospodárenia

Prax integrácie funkcií lesa

Upravil a rozvinul metódy „socialistického“ ocenenia funkcií

V súlade s vyhláškou č. 14/78 Zb. o HUL rozlišoval už len 3 kategórie lesa

Pre každý porast bol v teréne stanovený funkčný typ lesa (FT) a následne kategória lesa

FT napojil na typologiu a na obrovskú bázu expertných znalostí o zakladaní, pestovaní, ochrane lesa, HUL a ...

Metodika

ako zostaviť rámcový model hospodárenia pre hospodársky súbor

Hospodársky súbor

HSLT

HSPT

FT

Výsledok – (optimálne) hospodárenie v lese (model) rešpektujúce prírodné pomery a aktuálny stav porastu diferencovane podľa FT

LESNÍCKE ŠTÚDIE

Ing. Rudolf Midriak, CSc. a kolektív

DIFERENCOVANÉ
OBHOSPODAROVANIE LESA
PODĽA INTEGROVANÝCH FUNKCIÍ

1981

31

- Univerzalita
- Ekvivalencia
- ~~Adaptabilita~~
- ~~Optimalizácia~~
- Realizácia

Po roku 1990 ...

Socialistické ocenenie ponuky funkcií lesa stratilo v tržnej ekonomike logický zmysel

- Tržné ceny reflektujúce ponuku a dopyt rýchlo sa meniace v čase

Zmena funkčnej typizácie

- FT ako kombinácie 3 základných funkcií (24) boli nahradené kombináciou hlavných funkcií detekovaných v teréne pre každý porast (67 FT)

Zmena významu a spôsobu kategorizácie

- Kategórie lesa boli rozdiferencované na subkategória podľa prevládajúcej hlavnej funkcie a ...

Rámcové modely boli naviazané na kategóriu a subkategóriu lesa, HSLT a HSPT

- a sú vypracovávané pre prevádzkové súbory – FT nehrajú rolu

- Univerzalita
- Efektívnosť
- Anonimnosť
- Objektivita
- Realizácia

FRANTIŠEK PAPÁNEK

Papánek (1978)

... každý les bude poskytovať všetky potrebné úžitky a to v proporciách vyplývajúcich z konkrétnych podmienok ...

LESNÍCKE ŠTÚDIE

Ing. Rudolf Midriak, CSc. a kolektív

DIFERENCOVANÉ
OBHOSPODAROVANIE LESA
PODĽA INTEGROVANÝCH FUNKCIÍ

PREVLÁDAJÚCICH FUNKCIÍ

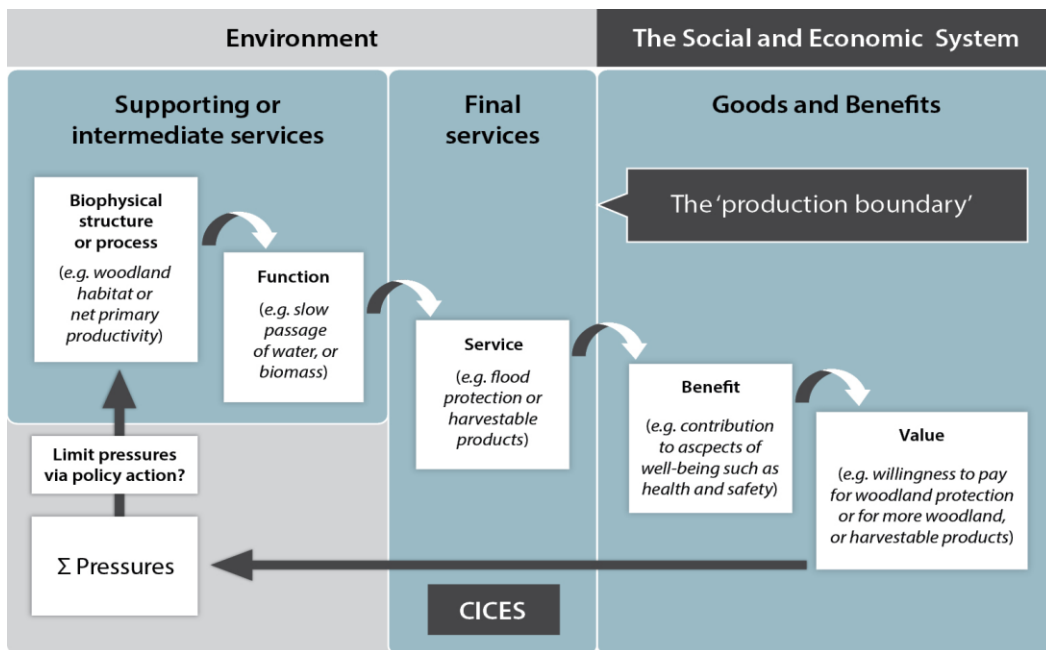
1901

31

Doc. Jozef Konôpka (2010):

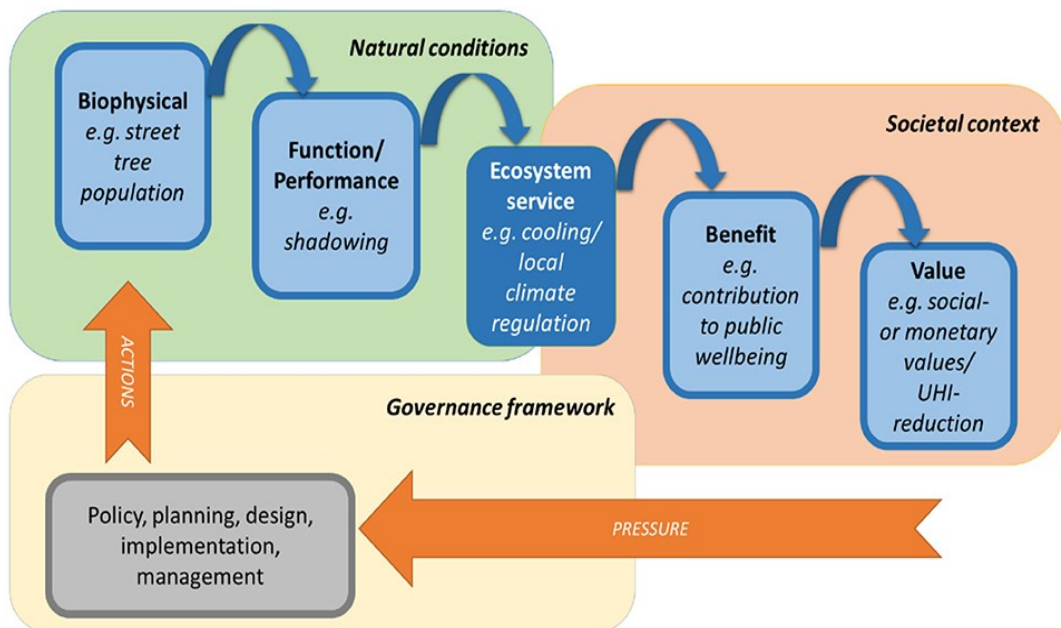
„hoci sa slovne deklarovalo funkčne-integrované hospodárenie aj na úrovni lesného porastu a pre každý porast sa mal zostavovať zoznam plnených funkcií, reálne prioritizácia 1-2 vybraných funkcií viedla k priestorovej separácii plnenia rozličných funkcií lesa na určitom území“

Ekosystémové služby (ES) – Definícia

Služba výsledok určitej činnosti/práce smerujúcej k uspokojeniu ľudských potrieb

Ekosystémové služby sú úžitky/statky/, ktoré ľudia získavajú z ekosystémov – ide o priame a nepriame príspevky ekosystémov k ľudskému blahobytu

Ekosytémové služby – delenie a súvis s blahobyt

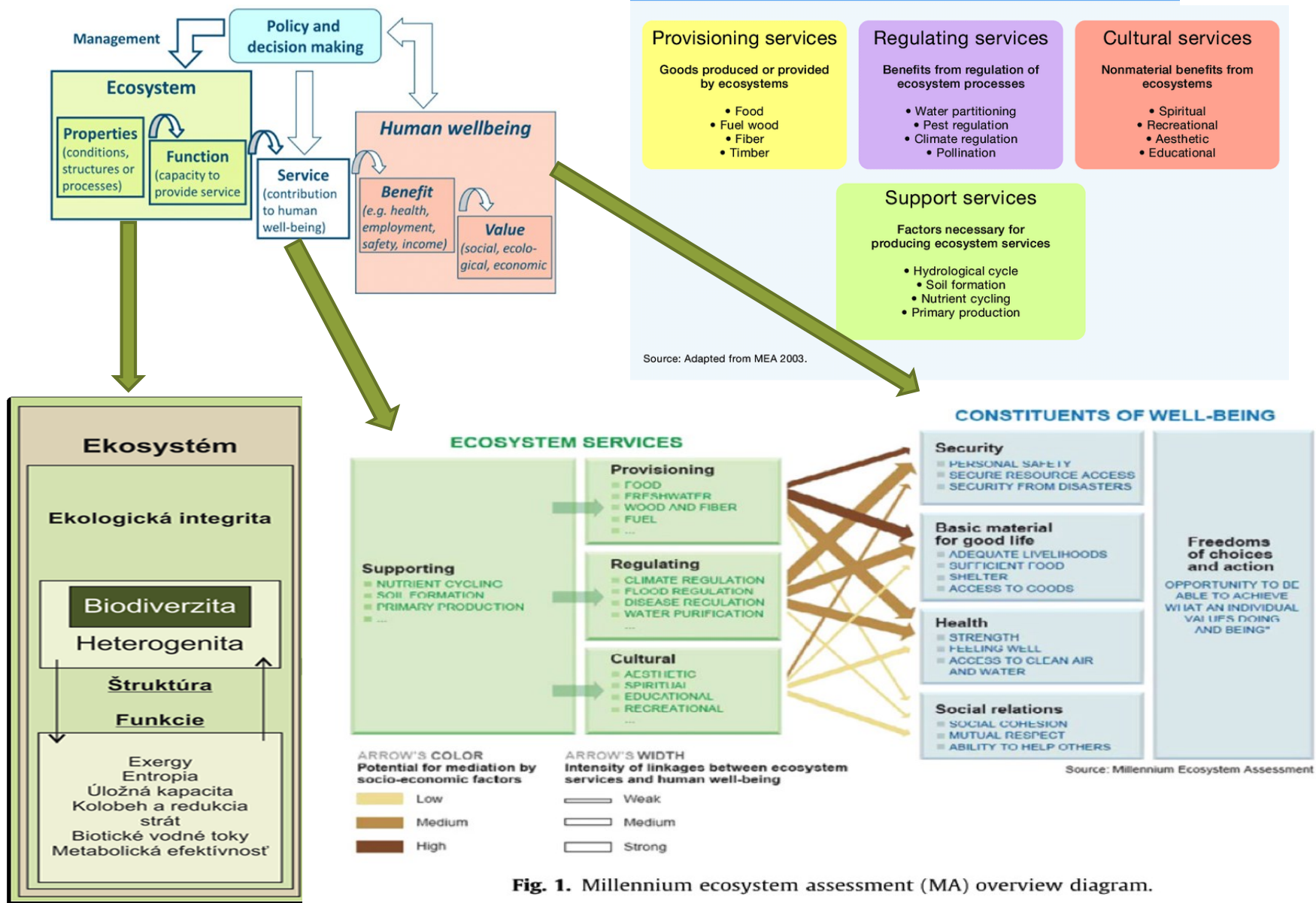
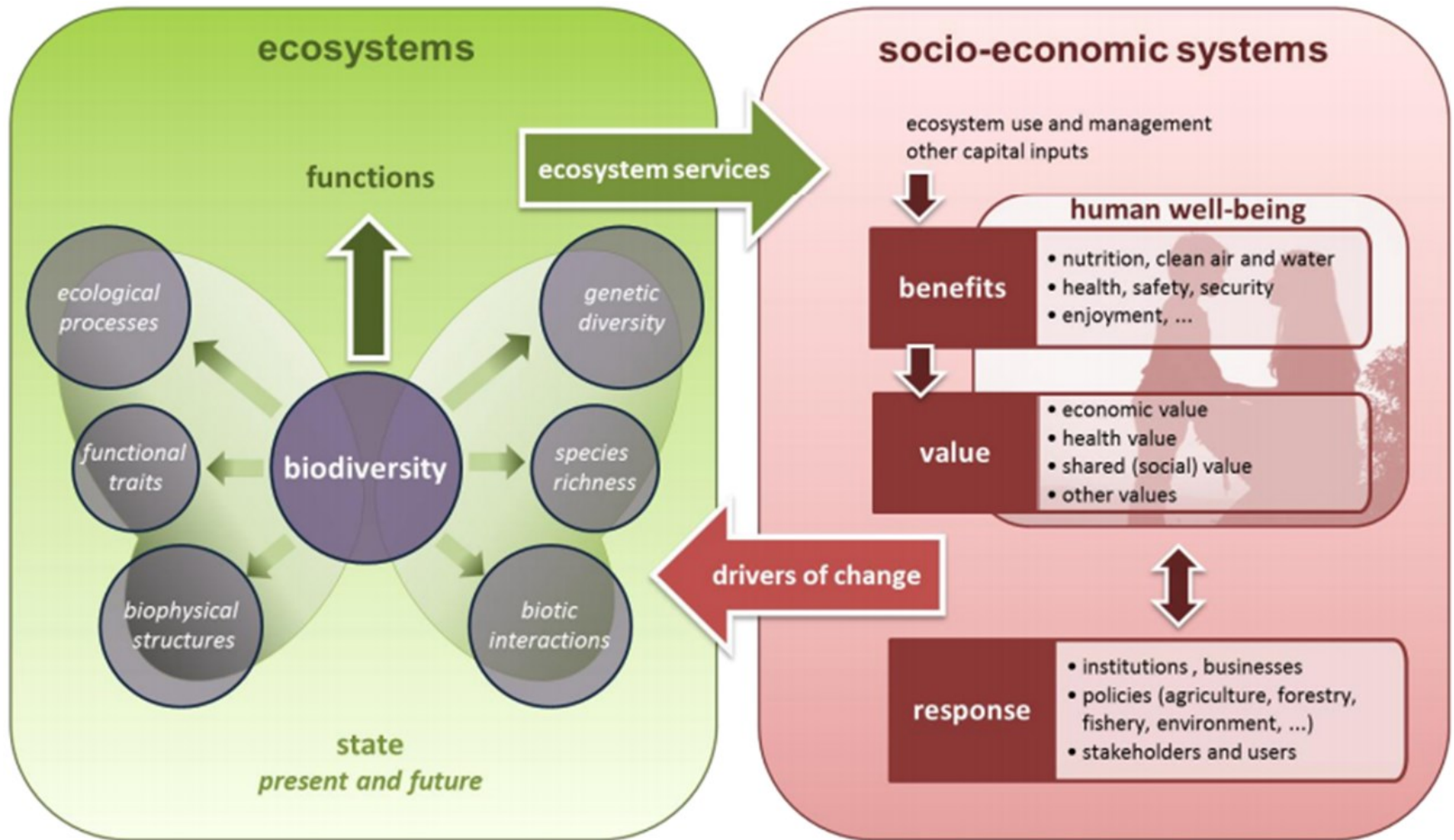
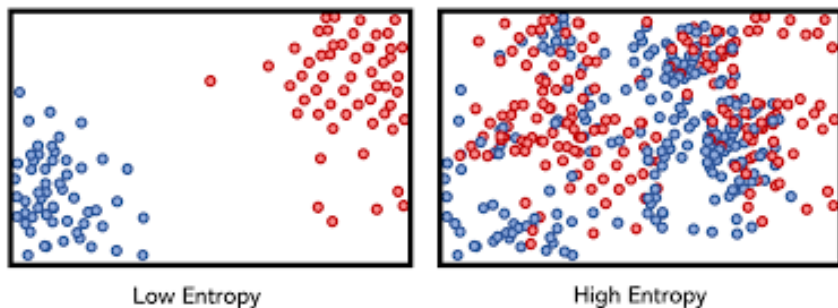

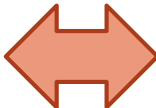
Fig. 1. Millennium ecosystem assessment (MA) overview diagram.

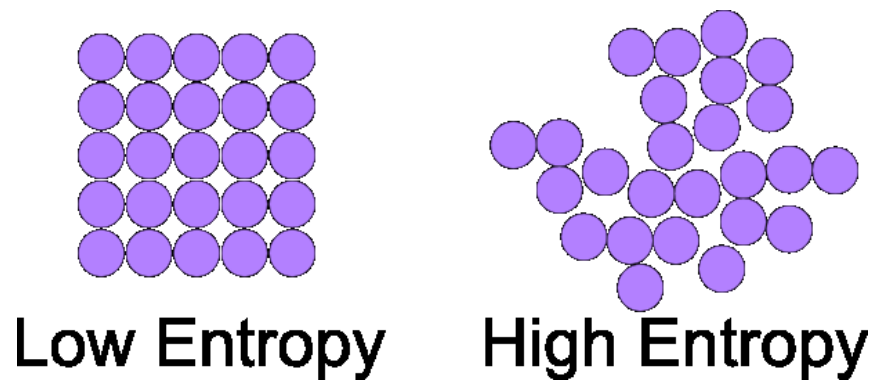
Ekosytémové služby, biodiverzita a ekologická sta

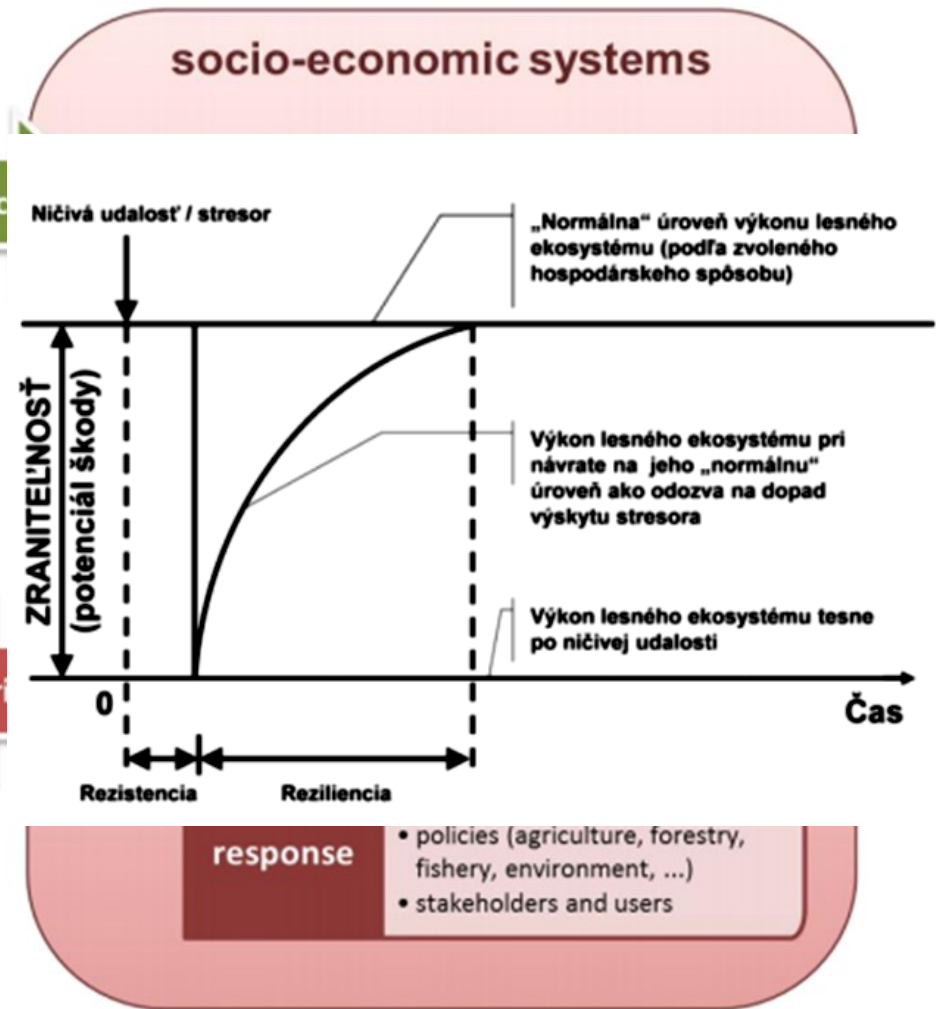
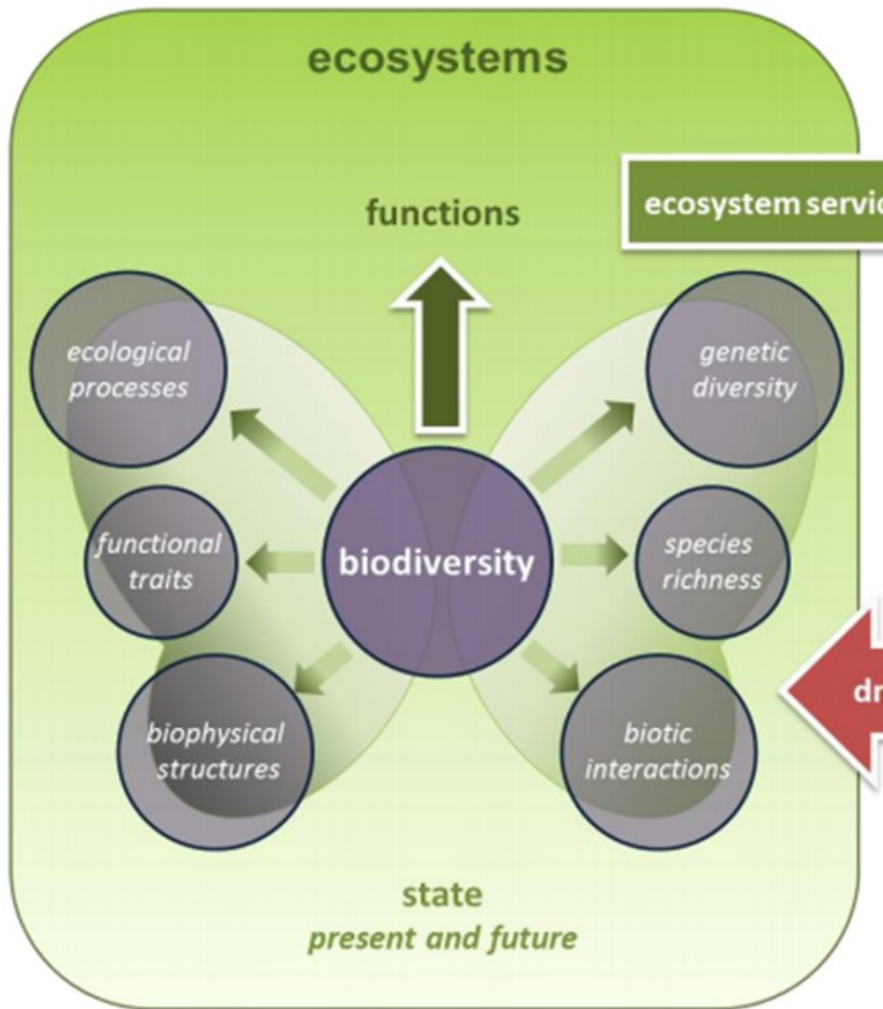
Biodiverzita, entropia a samovývoj

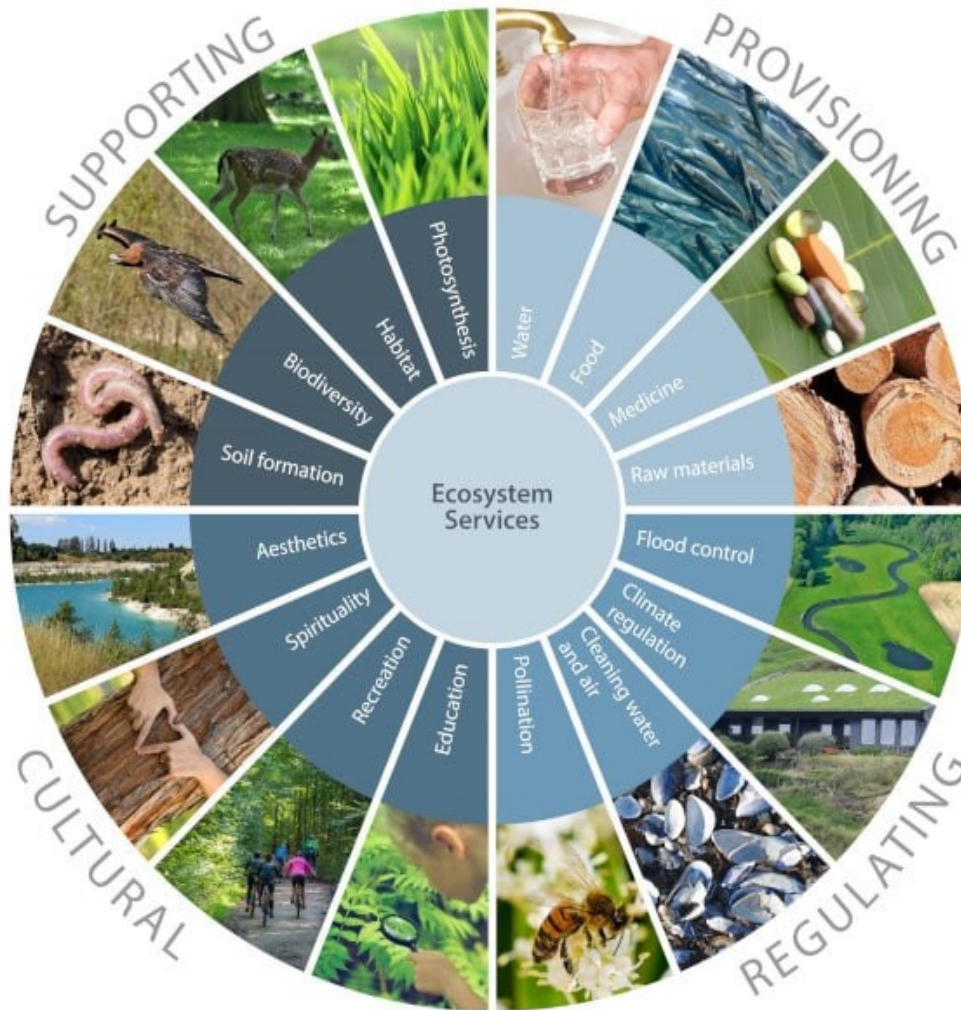
Entropy Biodiversity

Dopady z pohľadu plnenia ekosytémových služieb

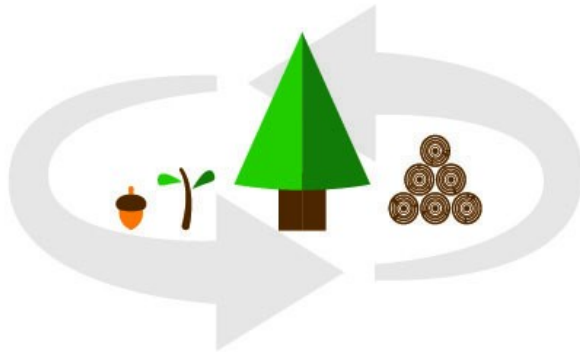
Samovývoj a výpadky plnenia niektorých ekosystémových služieb

Drevo ako prostriedok boja proti zmenám klímy

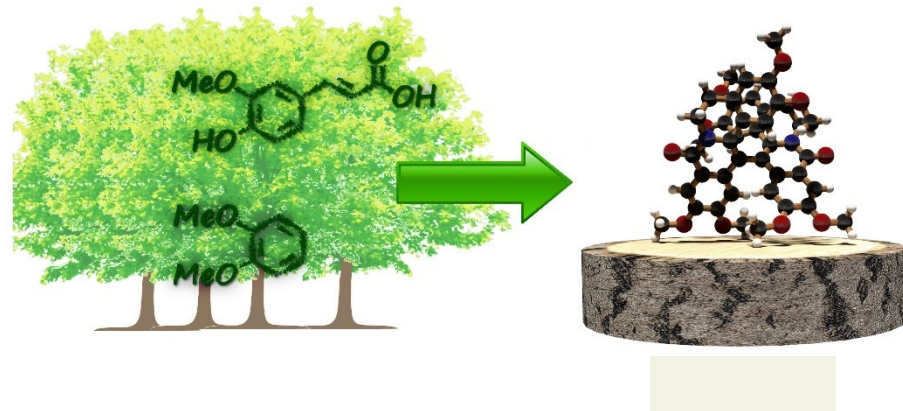

WHY WOOD IS GOOD

RENEWABLE

- CLEAN
- RECYCLABLE
- BEAUTIFUL
- LONG-LASTING
- STRONG
- GREAT FOR CONSTRUCTION
- SOUND INSULATING
- THERMAL INSULATOR
- ENDLESS USES

Motivácia pre multikriteriálne optimalizácie

Les plní veľa služieb naraz a má svoju ekologickú stabilitu – už len preto, že existuje ....

Ludia požadujú/potrebujú trvalé – plynulé – vyrovnané a maximalizované plnenie viacerých ES naraz pre rozličné časové horizonty (hneď, o 10-30-50-100- ... rokov)

Požiadavky narastajú (aj v súvislosti s CC), tak na množstvo, ako aj vyrovnanosť plnenia čoraz širšieho spektra ES a biodiverzity ... **ALE:**

Medzi ES existujú trade-offs !!!!!

Nadčasové myslenie (Papánek 1971, 1978):

1. ... hľadanie optimálneho riešenia z porovnania a zváženia rozličných možných spôsobov skĺbenia rozmanitých funkcií lesa do harmonického systému hospodárenia v lese ...

2. **Čo čaká ? :**

- a, **narastúci dopyt po dreve** ako prírodne obnoviteľnom zdroji energie
- b, **spotreba vody bude narastať** (a jej zásoby sú ohrozené)
- c, intenzifikácia lesníctva vedie k **zvyšovaniu erózie pôdy**
- d, **vývoj rekreácie má charakter explózie**
- e, **rozloha prísne chránených území bude prudko narastať**

3. **Problém !** Toto sa nedá riešiť doterajším prístupom k užívaniu lesov založenom na územnom rozdelení plochy podľa ich rozdielneho poslania – zväčšujúca sa plocha účelových lesov i tak nepokryje potreby plnenia mimoprodukčných funkcií, ale zato silne obmedzí produkciu dreva

4. **Riešenie** - každý les bude poskytovať všetky potrebné úžitky a to v proporciách vyplývajúcich z konkrétnych podmienok – integrácia všetkých spôsobov využívania lesa do jediného premysleného systému hospodárenia

Obsah

Toolbox

Čo je to optimalizácia a multikriteriálna optimalizácia - metódy a nástroje k dispozícii na podporu plánovania hospodárenia v lese

Motivácia

Prečo by sme mali optimalizácie používať v lesníctve – ekosystémové služby a ich vzťah k aktuálnemu systému hospodárenia v lese

Konštrukcia

Je to len teória ? Ako by vo všeobecnosti mohol vyzeráť alternatívny inovovaný spôsob integrovaného hospodárenia v lese ...

Aplikácia

Ukážka praktického použitia optimalizácie na riešenie konfliktov spojených s hospodárením v lese a krajine na území SR

Multikriteriálna optimalizácia

Alternatívny prístup k plánovaniu hospodárenia

Les plní všetky ES naraz a môže ich plniť v rozličných proporciách, preto

...

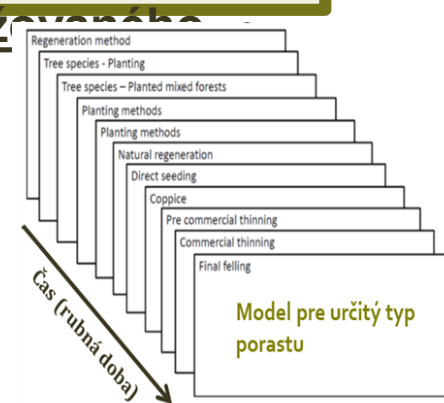
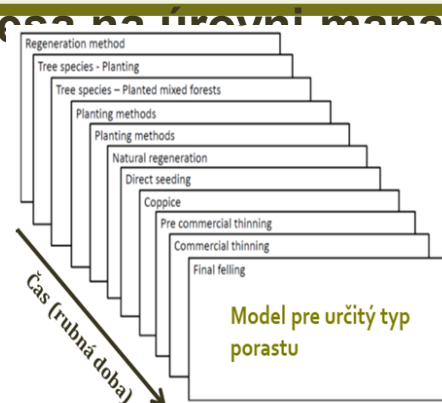
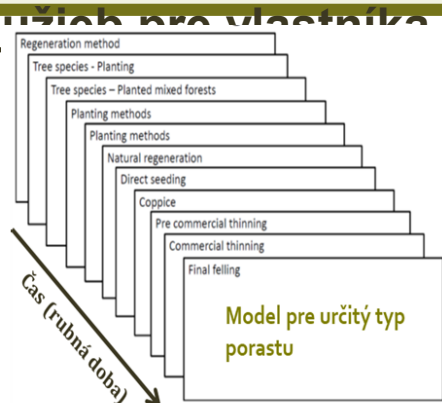
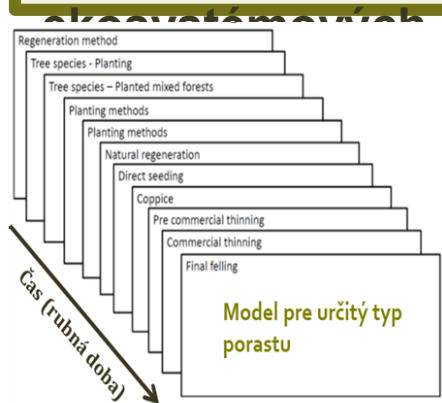

Plánovanie $\neq$ predpísanie jedného „optimálneho“ MH pre každý porast

Naopak, v každej JPRL sa potenciálne môže aplikovať viacero manažmentových programov (modelov) – **pripúšťame, že nielen jeden model je vhodný !**

Každá MH predstavuje **osobitú časovú postupnosť** presne definovaných aktivít/akcií a **má svoju osobitú hodnotu z pohľadu sledovaných ES**

Základnou úlohou potom je vyhľadanie takej kombinácie modelov hospodárenia na úrovni JPRL, ktorá poskytne žadovaný mix

Multikriteriálna optimalizácia

Alternatívny prístup k plánovaniu hospodárenia v lese

- 1. Definícia optimalizačného problému**
- 2. Definícia cieľov optimalizácie, indikátorov ich plnenia a matematického modelu**
- 3. Definícia alternatívnych riešení analyzovaného problému**
- 4. Modelovanie a kvantifikácia dopadov rozličných alternatívnych riešení**
- 5. Identifikácia multikriteriálne optimálneho riešenia**
- 6. Testovanie optimality vybraného riešenia**

Multikriteriálna optimalizácia a lesnícke plánovanie

1. Definícia problému

Optimalizácia výchovy kultúr, nárastov a mladín s cieľom minimalizovať náklady

Optimalizácia výchovy predrubných porastov s cieľom maximalizovať výšku výnosov a ekologickú stabilitu lesa

Optimalizácia časovej a priestorovej úpravy rubných ťažieb s cieľom dosiahnuť maximálne a vyrovnané výnosy z dreva

Optimalizácia taktického plánovania (zakladanie, výchova, obnova porastov) tak, aby sa na vlastníckom celku dosiahlo želané plnenie ES

...

Vždy:

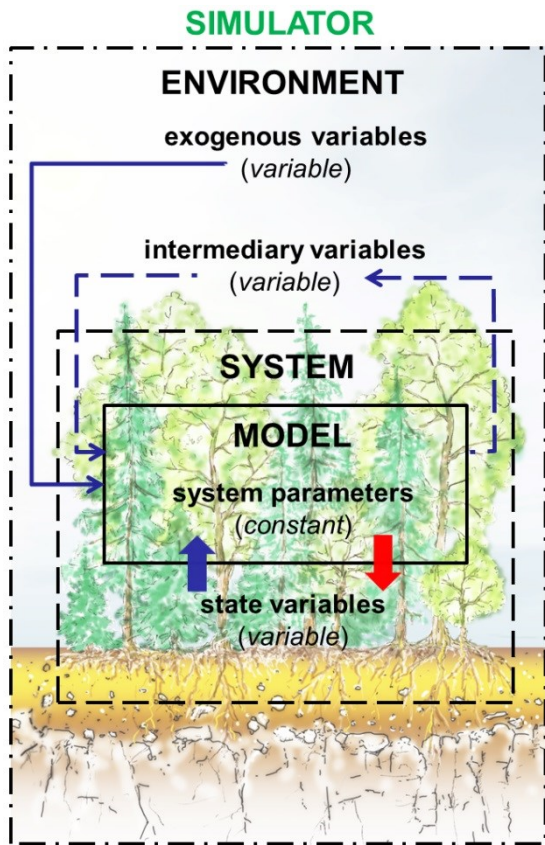
- Pre konkrétny časový rámec
- Pre konkrétny súbor porastov rastúcich v konkrétnych prírodných podmienkach
- Pre konkrétnu vlastnícku štruktúru a záujmy iných aktérov

Multikriteriálna optimalizácia a lesnícke plánovanie

2. Formulácia matematického modelu

Rastové modely – premenné a parametre rastových modelov

bez rastových modelov by nebolo možné 'kovať' vývoj lesa, bez predikcie zasa plánovať

Modelovanie lesa

Premenné

stavové premenné (vstupy ↑ a výstupy ↓)

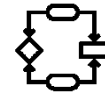
vstupy z prostredia, ktoré spätne neovplyvňujú model

vstupy z prostredia, ktoré spätne ovplyvňujú model

Konštanty

nastavenie modelu

Fabrika a Pretzsch (2011)
Analýza a modelovanie lesných ekosystémov

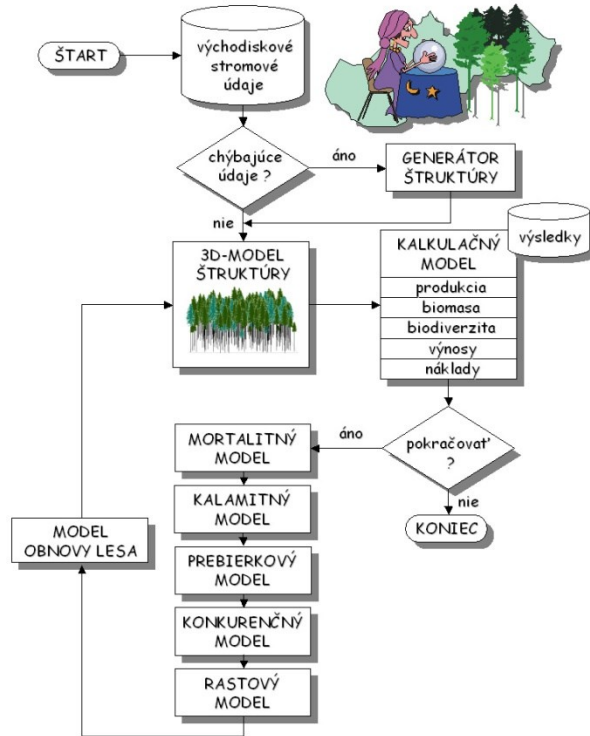

Multikriteriálna optimalizácia a lesnícke plánovanie

* Sibyla *

* Sibyla Triquetra *

<http://etools.tuzvo.sk/>

<http://sibyla.tuzvo.sk/>

- 3D model porastu - realistická stromová štruktúra a kompetičné vzťahy stromov
- Priama bonitácia stanovišťa - klimatická a pôdna senzitivita
- Modelovanie rastu a prirodzenej mortality stromov – so zohľadnením stanovišťa a priestorovej štruktúry lesa
- Modelovanie dopadov úmyselného manažmentu - pre akýkoľvek typ pri akejkoľvek hustote lesa
- Široké spektrum výstupných informácií - produkcia ekonomika ekologická

Multikriteriálna optimalizácia a lesnícke plánovanie

2. Definícia cieľov, optimalizácia a indikátory ich plnenia

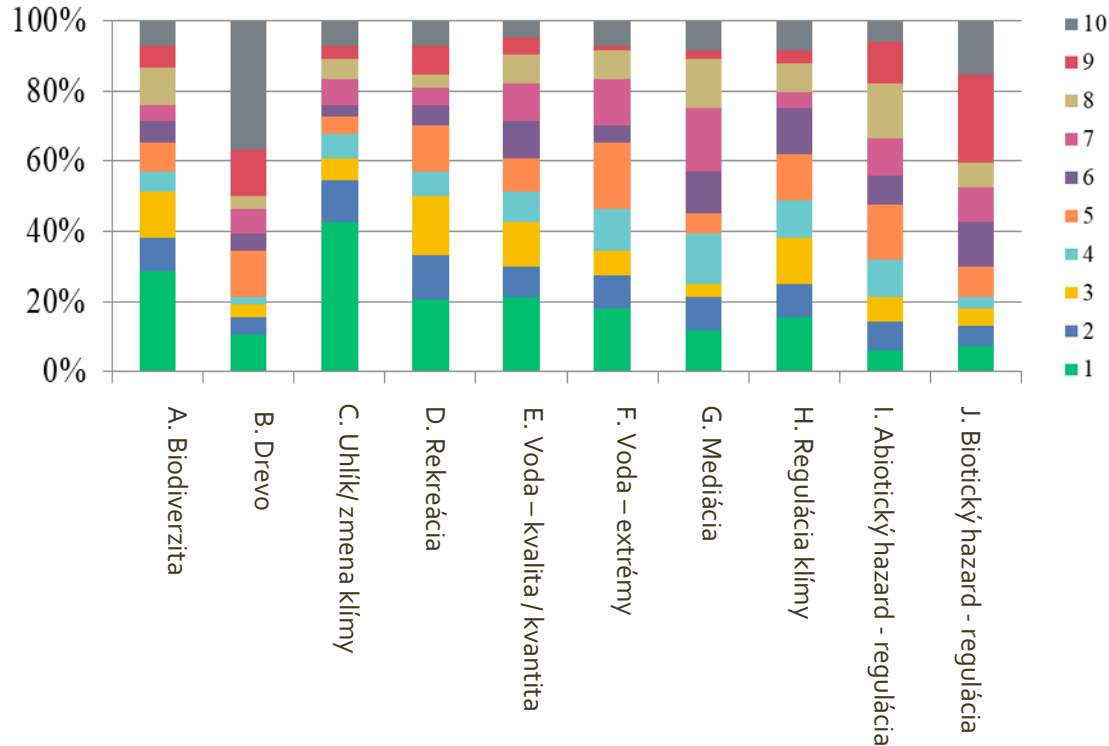
Skupina	Finálny indikátor	Basic indicators
Biodiverzita/ Podporné služby	Index biodiverzity B	$B = 4A + S + V + K$ A – druhová diverzita S - horizontálna diverzita V - vertikálna diverzita K – index korunovej diferenciácie
Produkčné služby	Zásoba hlavného porastu Objem výchovných ťažieb	$SDI_{rel} = SDI / SDI_{max}$
Regulačné služby	Index hustoty porastu SDI_{rel}	$SDI = N h a^{-1} \cdot (25/dg)^{-1,605}$
Kultúrne služby		$I_r = avg(E1_{rel}, 1/R_{rel}, A p i_{rel})$

Indikátory plnenia

Multikriteriálna optimalizácia a lesnícke plánovanie

2. Definícia cieľov optimalizácie

Lesy:

- A. poskytujú priestor a ochranu pre živočíšne a rastlinné druhy
- B. sú zdrojom materiálu na drevené výrobky, stavby, papier, kúrenie a energiu
- C. pomáhajú v boji proti zmene klímy, zlepšujú ovzdušie
- D. poskytujú možnosti na oddych a šport
- E. sú zásobárňou kvalitných vodných zdrojov
- F. ochraňujú pred suchom a povodňami
- G. chránia pred prachom, hlukom, zápachom a vizuálnym smogom
- H. zlepšujú teplotné a vlhkosťné pomery prostredia
- I. zmierňujú škody pri extrémnych prírodných udalostiach
- J. ochraňujú proti patogénom a bránia šíreniu nežiadúcich druhov

od 1. najdôležitejšej po 10. najmenej dôležitú v kraji

Multikriteriálna optimalizácia a lesnícke plánovanie

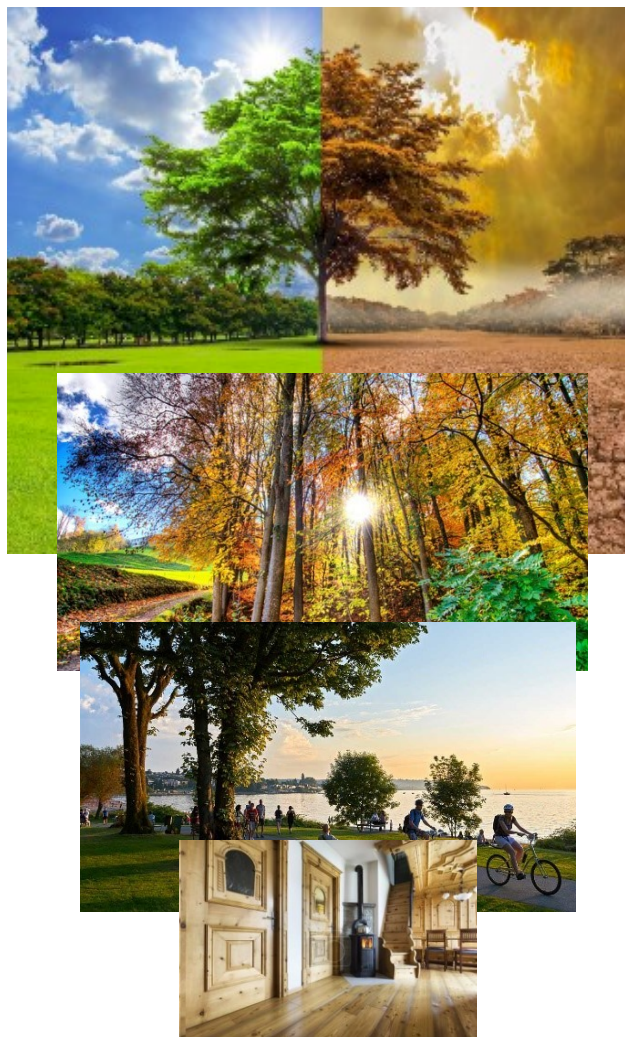

2. Definícia cieľov optimalizácie

Výsledky pre celý BSK

Relatívne preferencie ES

- 1.C 0,31532
- 2.A 0,27688
- 3.D 0,267409
- 4.B 0,14039

	Celkové poradie ES pre VÚC BSK
1	C. Uhlík/ zmena klímy
2	A. Biodiverzita
3	D. Rekreácia
4	E. Voda - kvalita/kvantita
5	F. Voda - extrémny
6	H. Regulácia klímy
7	G. Mediácia
8	I. Regulácia - abiotický hazard
9	J. Regulácia - biotický hazard
10	B. Drevo

Index rekreácie - Starostlivosť o les: Vnem starostlivosti

Udržiavaný les

Neudržiavaný les

Upratovaný les

Neupratovaný les

Index rekreácie: Prirodzenosť lesa: Vnem narušovania prírodných procesov

Málo narušovaný les

Bežný hospodársky les

Index rekreácie - Prirodzenosť lesa: Prirodzenosť drevinovej sklady

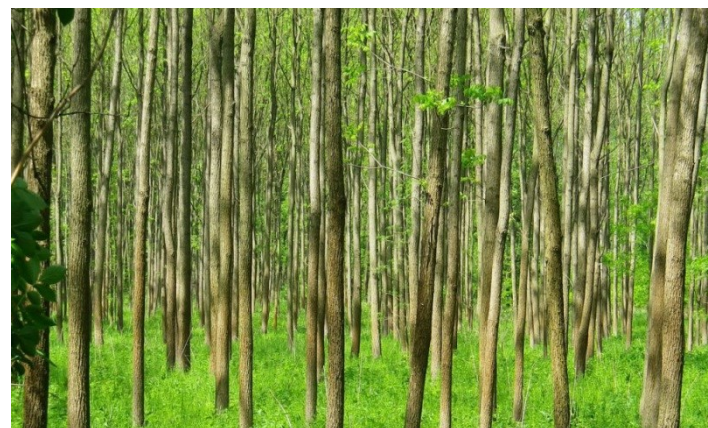
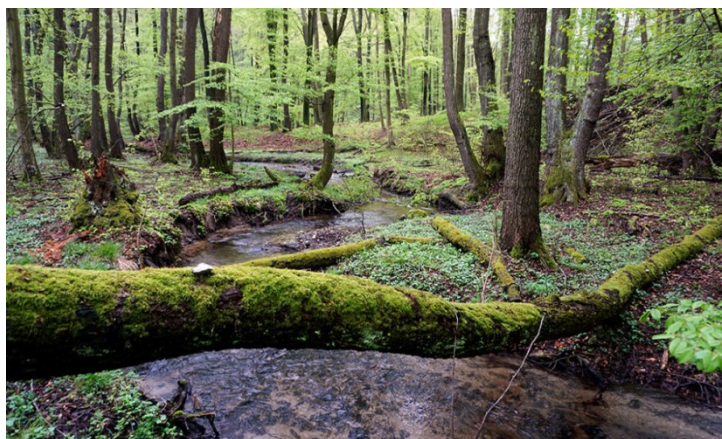

Drevinová skladba oспovedajúca stanovištu

Drevinová skladba neodpovedajúca stanovištu

Index rekreácie - Prirodzenosť lesa: Vnem divočiny

Divočina/Biocenóza

Umelý les/Biocenoid

Index rekreácie - Komplexnosť: Diverzita drevinového zloženia

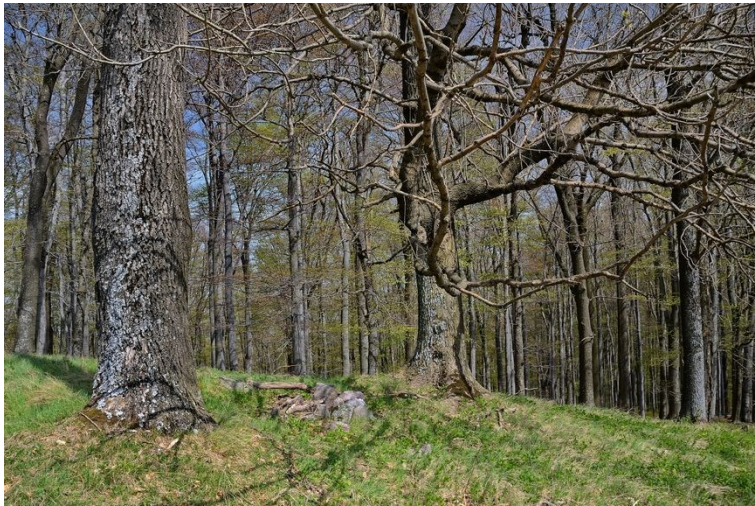

Druhovo bohatý les

Druhovo chudobný les

Index rekreácie - Komplexnosť: Variabilita dimenzií stromov

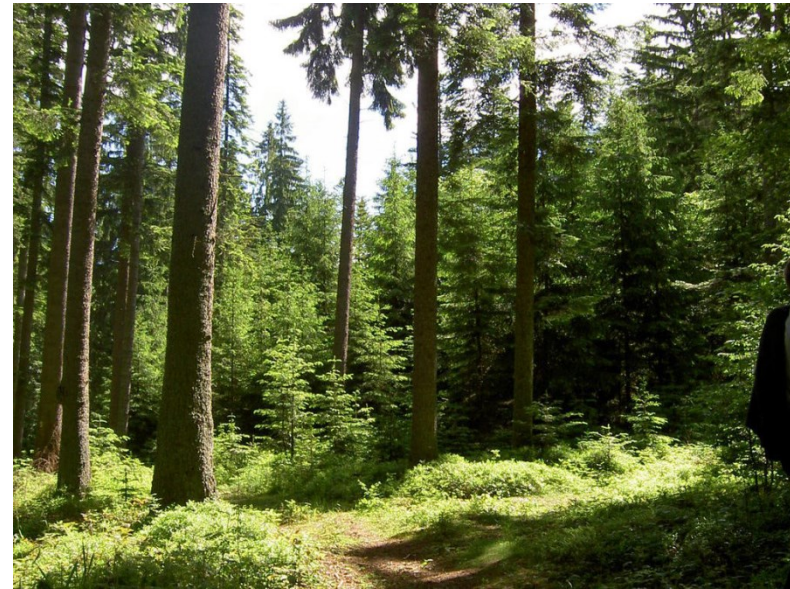

Dubový les s vysokou variabilitou stromových dimenzií   Dubový les s nízkou variabilitou stromových dimenzií

Index rekreácie - Komplexnosť: Priestorová výstavba

Unifikovaná

Bohato štrukturovaná

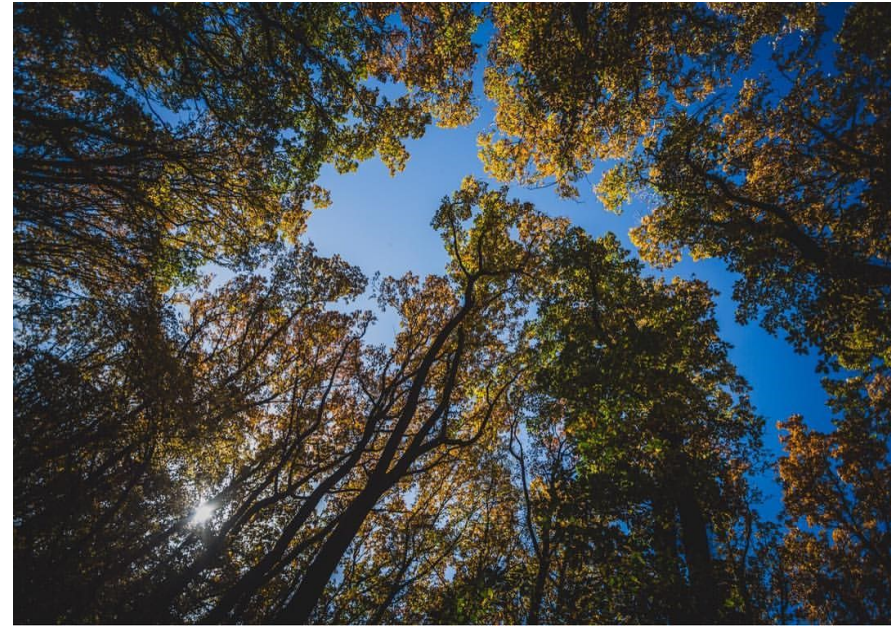

Pravidelná

Skupinovitá nepravidelná

Index rekreácie - Vizuálnosť: Otvorenosť priestorov

Plne uzavretý les s vysokou hustotou

Rozpojený (riedko) les s otvorenými priestormi

Index rekreácie - Vizuálnosť: Dohľadnosť

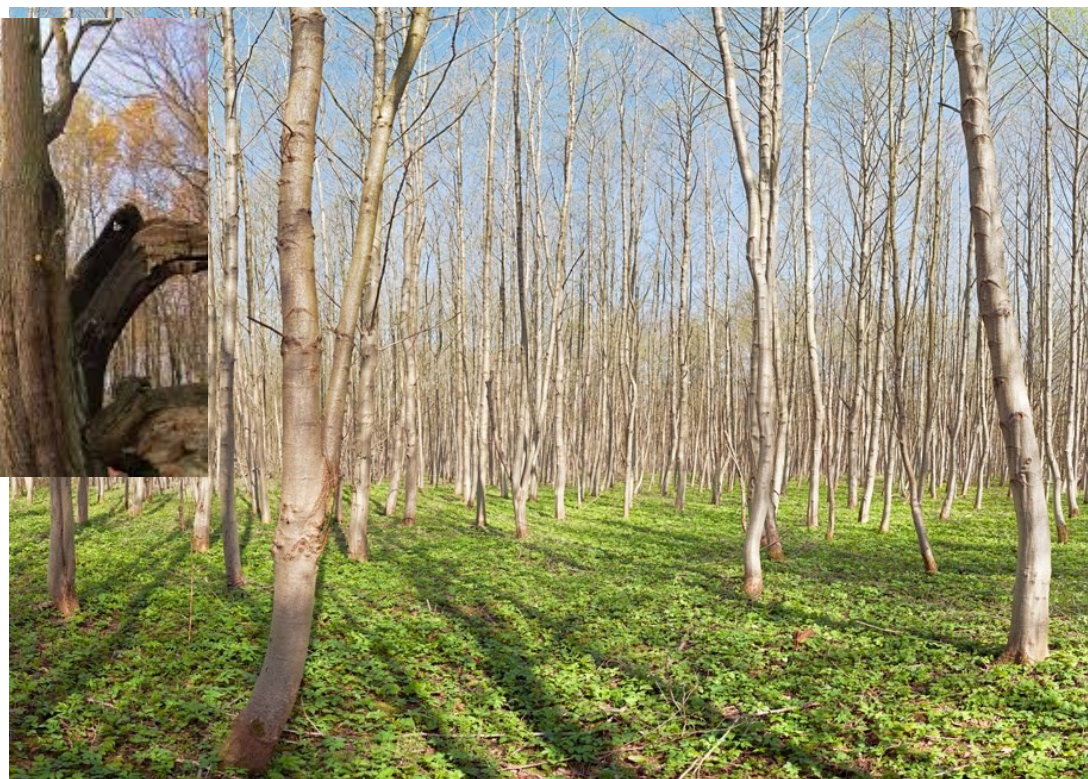
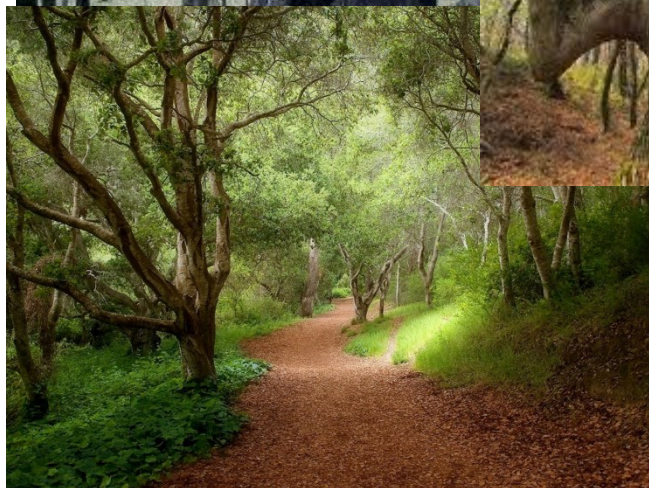
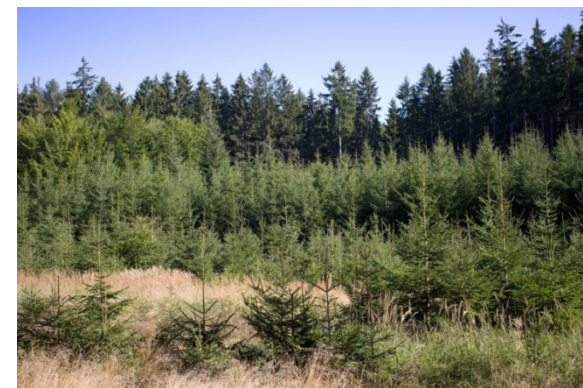
Les so zlou dohľadnosťou

„Otvorený“ les

Index rekreácie - Historickosť: Historická hodnota

Vysoká historická hodnota

Nízka historická hodnota

Index rekreácie - Estetika: Pestrosť a časová premenlivosť

Pestrý sezónne premenlivý les

Monotónny sezónne premenlivý les

Pestrý sezónne premenlivý les

Monotónny sezónne nepremenlivý les

Index rekreácie

Koncepcia	Atribút	Indikátor	Jednotky
Starostlivosť o les	Vnem udržiavania (Sense of care)	Objem ťažbových zvyškov	$m^3 \cdot ha^{-1}$
Prirodzenosť/nenarušenosť lesa	Vnem umelého zasahovania do chodu prírodných procesov (Alteration)	Relatívna intenzita ťažieb (pomer objemu ťažieb zo zásoby na začiatku decénia)	%
	Prirodzenosť drevinovej skladby (Naturalness)	Podiel nepôvodných druhov drevín	%
	Vnem divočiny (Wilderness)	Objem mŕtveho dreva	$m^3 \cdot ha^{-1}$
Komplexnosť/Biodiverzita	Diverzita drevinového zloženia (Diversity)	Shannonov index druhovej diverzity	Bezrozmerná velična
	Variabilita dimenzií stromov (Variability)	Variačný koeficient hrúbok stromov	%
	Variabilita rozmiestnenia stromov	Index horizontálnej štruktúry lesa	Bezrozmerná velična

Index rekreácie

Koncepcia	Atribút	Indikátor	Jednotky
Vizuálne vlastnosti	Otvorenosť priestoru (Openess)	Zakmenenie - relatívny stupeň obsadenia rastového priestoru	%
	Dohľadnosť (Visibility)	Počet etáží (vertikálnych stromových vrstiev)	Počet
Historicita	Historická bohatosť (Historicity)	Vek porastu a podiel dubov na drevinovej skladbe	Roky, %
Pestrosť/estetická atraktivnosť	Sezónna zmena a druhová premenlivosť (Ephemera)	Zastúpenie listnáčov a ihličnanov a počet druhov v drevinovom zložení	%, počet

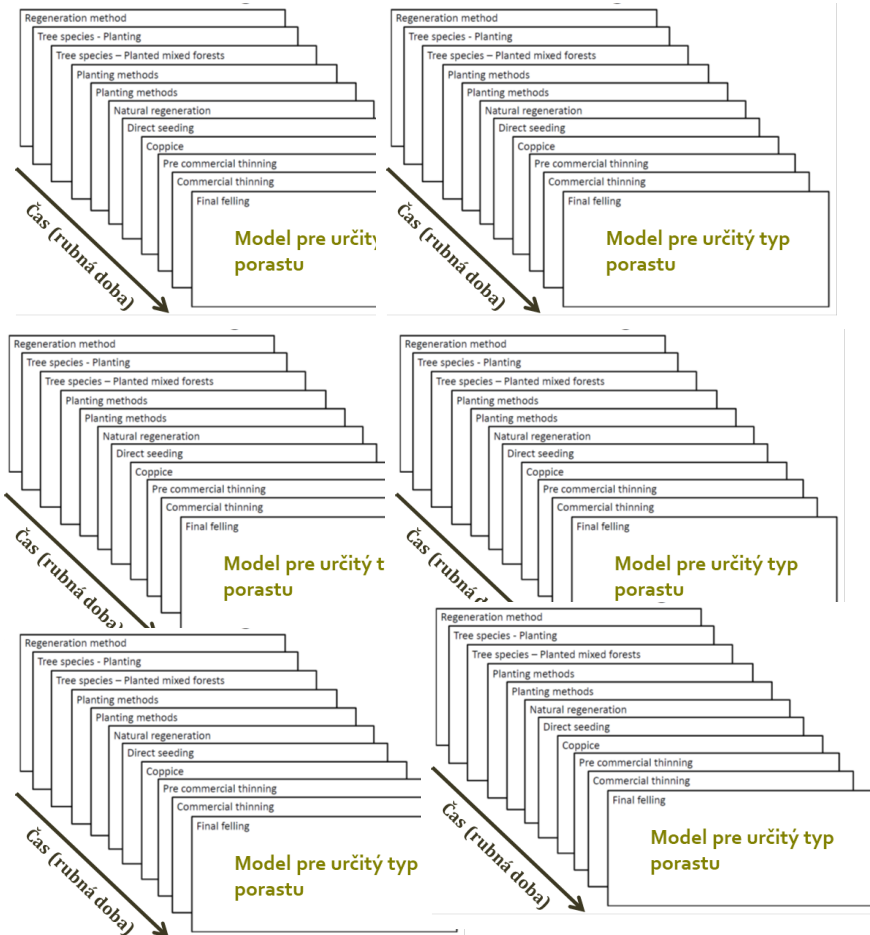
Finálny index rekreácie:
0 – stav lesa úplne nevhodný pre rekreáciu
1 – stav lesa ideálny pre rekreáciu

Multikriteriálna optimalizácia a lesnícke plánovanie

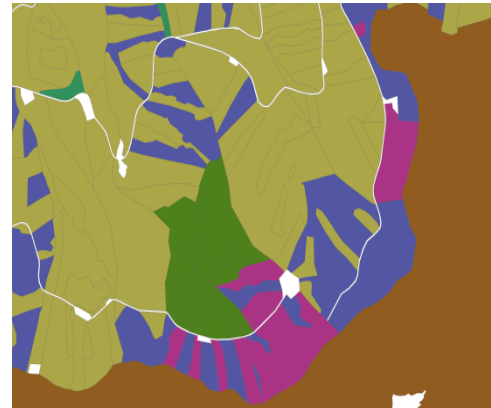

3. Definície alternatívnych riešení a analyzovanie ich problému

Porastová úroveň

Úroveň manažovaného celku

Distribúcia modelov na území

Vytváranie rozličných variantných plánov starostlivosti o les

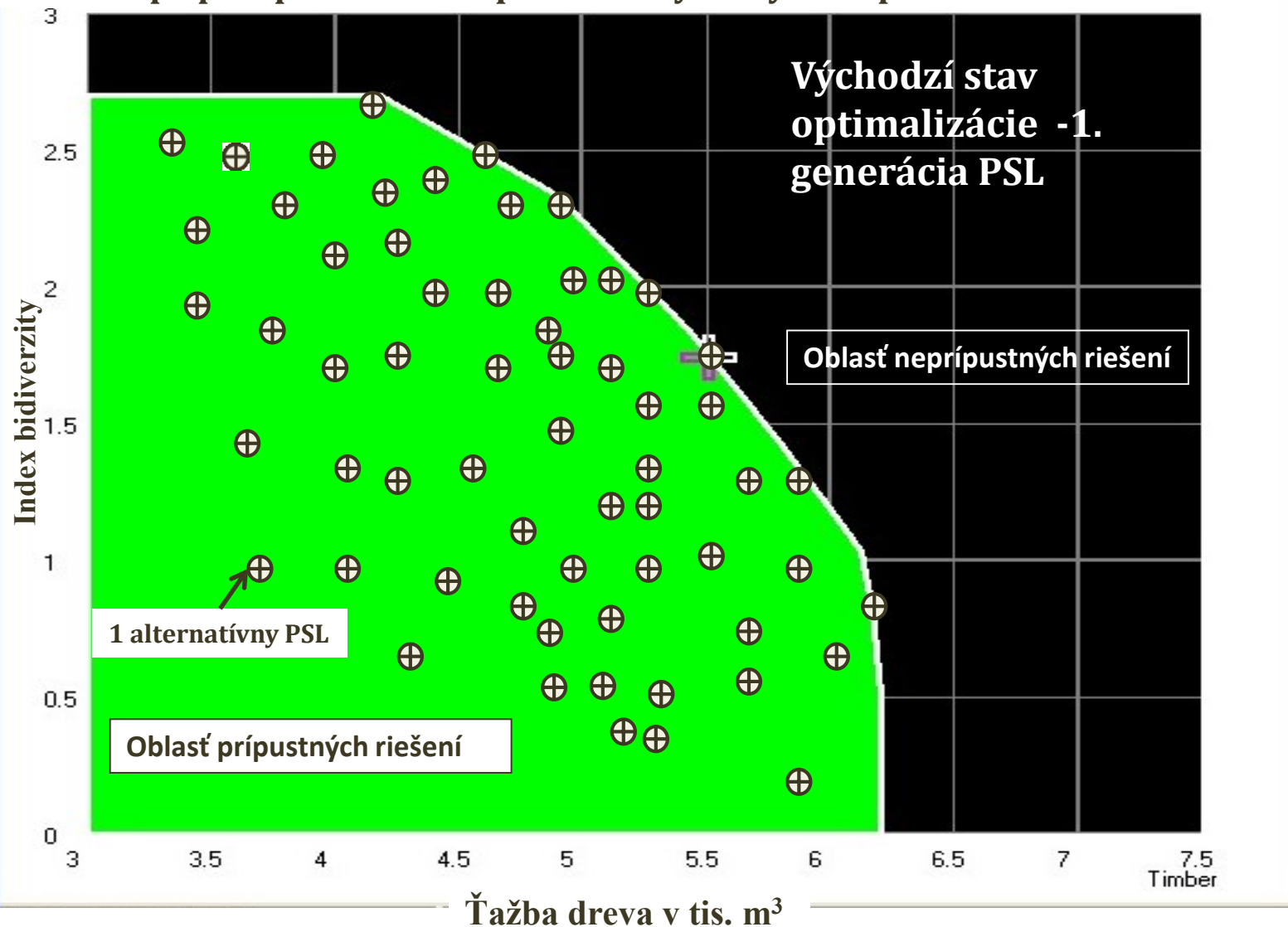

Multikriteriálna optimalizácia a lesnícke plánovanie

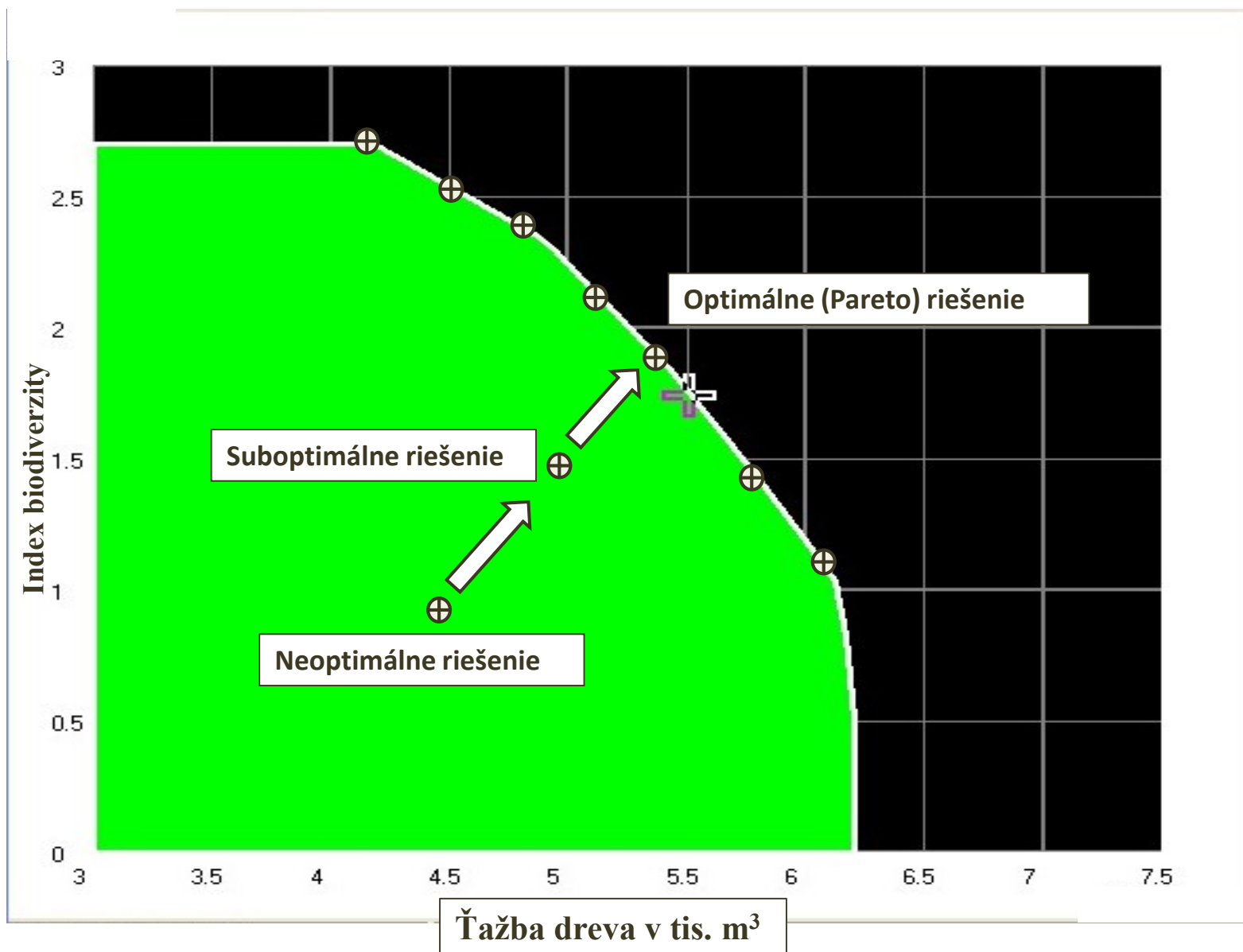

4. Modelovanie a kvantifikácia dopadov rozličných alternatívnych riešení

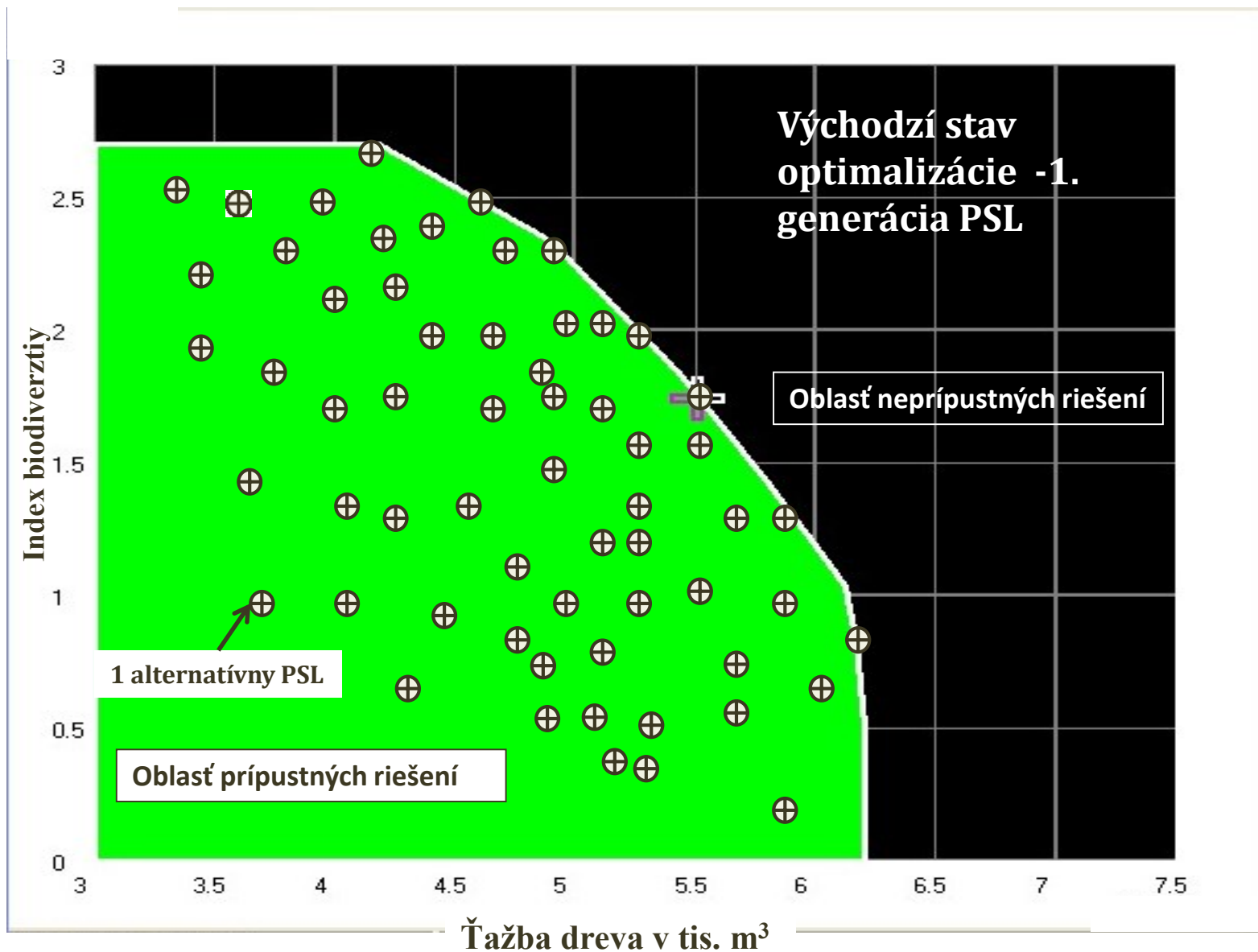
Mapa predpokladaného plnenia 2 vybraných ES po 30-tich rokoch

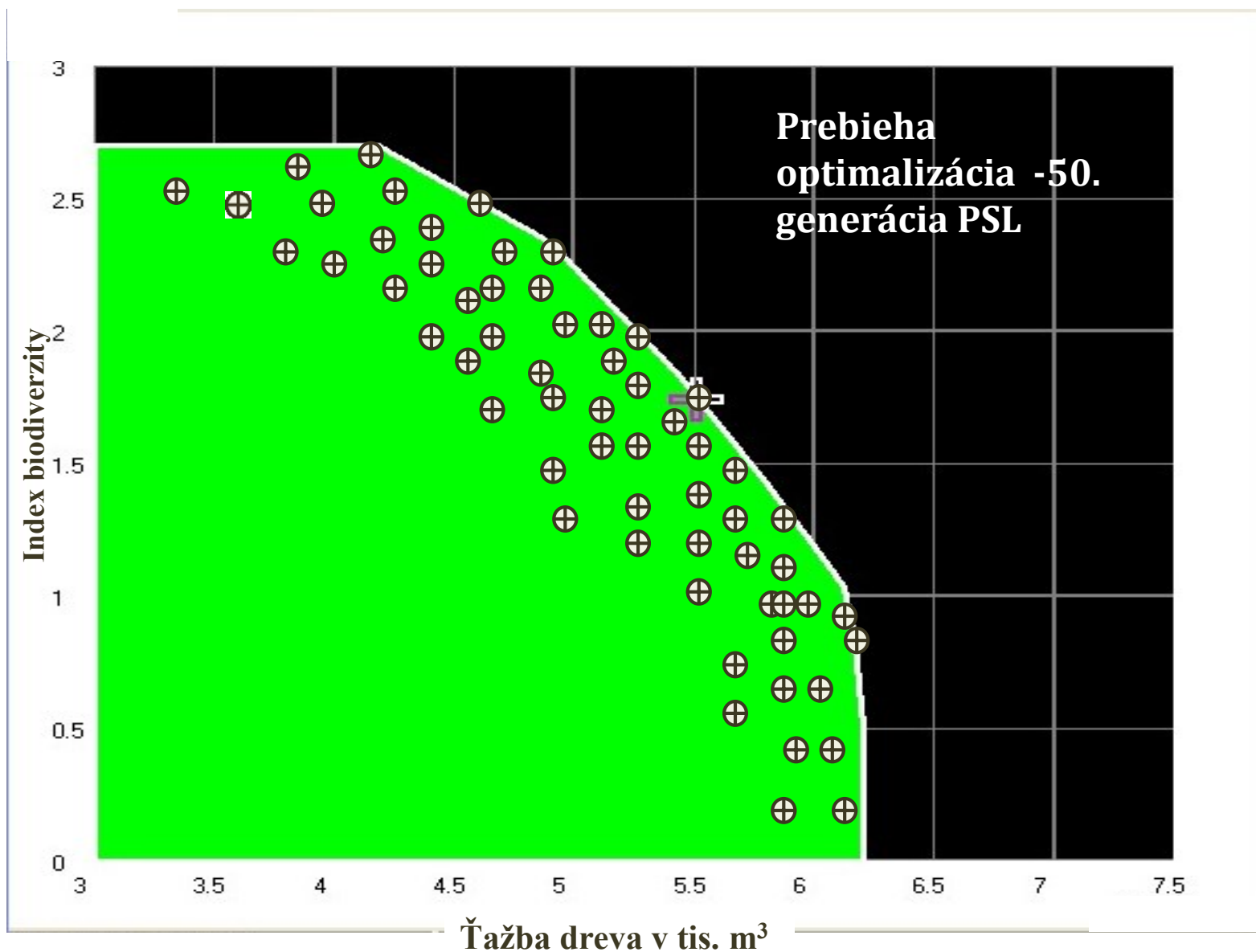
Multikriteriálna optimalizácia a lesnícke plánovanie

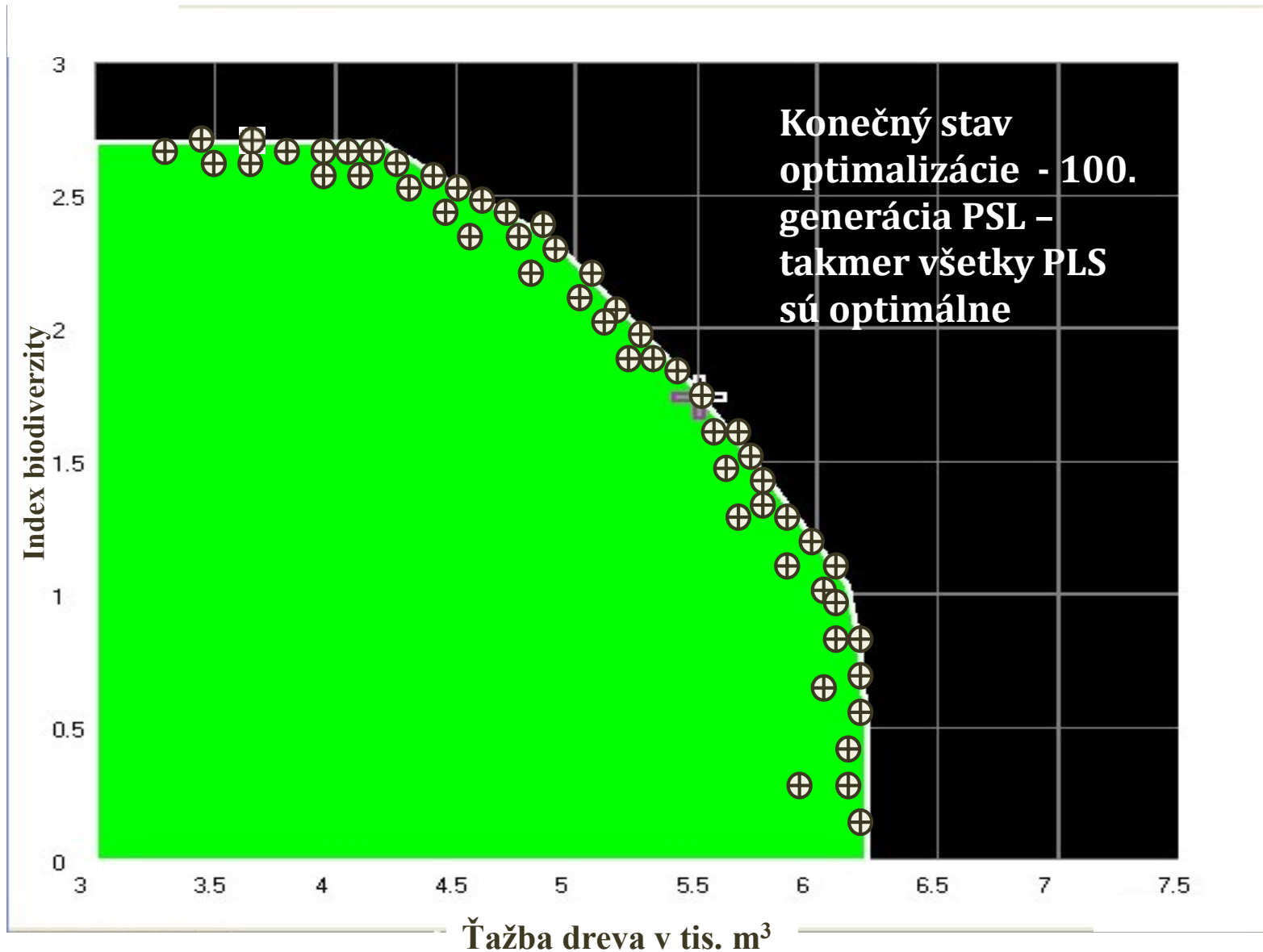
Multikriteriálna optimalizácia a lesnícke plánovanie

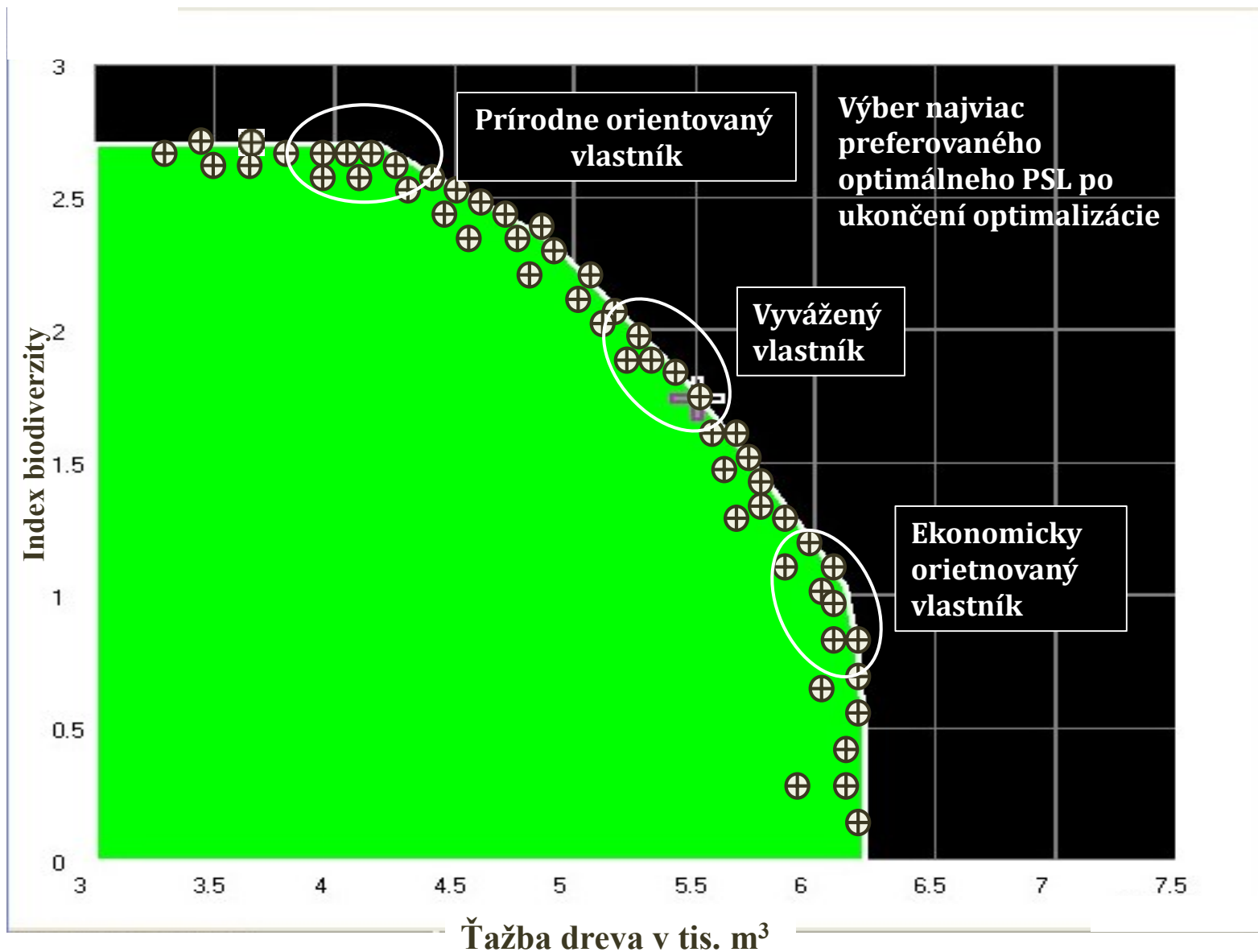
Multikriteriálna optimalizácia a lesnícke plánovanie

Multikriteriálna optimalizácia a lesnícke plánovanie

Multikriteriálna optimalizácia a lesnícke plánovanie

Obsah

Toolbox

Čo je to optimalizácia a multikriteriálna optimalizácia - metódy a nástroje k dispozícií na podporu plánovania hospodárenia v lese

Motivácia

Prečo by sme mali optimalizácie používať v lesníctve – ekosystémové služby a ich vzťah k aktuálnemu systému hospodárenia v lese

Konštrukcia

Je to len teória ? Ako by vo všeobecnosti mohol vyzeráť alternatívny inovovaný spôsob integrovaného hospodárenia v lese ...

Aplikácia

Ukážka praktického použitia optimalizácie na riešenie konfliktov spojených s hospodárením v lese a krajine na území SR

Dá sa to celé použiť ?

Len za posledných 5 rokov ...

- **BA mesto vs. ŠL BA** – rekreácia vs. produkcia dreva – podklad **pre dohodu medzi mestom a GR na nasledujúcich 10 rokov** a následne podpísanie Dohody o vytvorení Bratislavského lesoparku
- **CHKO Poľana – projekt Alterfor** – 6 ES – 4 hospodárske stratégie – 4 scenáre vývoja – 4 typy rozhodovateľov pre cca 30 000 ha Podpoľania – bez optimalizácie to nepôjde... Po optimalizácií vieme sa dohodnúť !
- **BSK akčný plán pre posilnenie plnenia mimoprodukčných služieb a ochrany prírody** – 3 alebo 4 ES pre 6 územných oblastí – **katalóg optimálnych riešení** pre cca. 40 000 ha lesa vrátane vykalkulovania potreby kompenzácií pre vlastníkov lesa – **podklad pre konsenzuálne dohody**
- **NP Muráň** – prognóza dopadov rozličných variantov zonácie na 4 ES pre cca. 23 000 ha lesa na štátnych pozemkoch – **podklad pre rozhodovanie v NR SR**
- **ML Banská Štiavnica** - optimalizácia 4 ES s akcentom na rekreáciu **so zapojením aktérov do rozhodovacieho procesu** – **prevencia budúcich konfliktov** a zmena hospodárenia vo forme odsúhlasenia **nového PSL** v okolí mesta zapísaného do svetového dedičstva UNESCO
- **Urbár a PS Štefanov nad Oravou** - optimalizácia produkcie dreva a viazania uhlíka v nasledujúcich 10 rokoch – **podklad pre zavedenie PES pre malé vlastnícke subjekty a diverzifikáciu ich príjmov**

Zadanie úlohy pre SL Bratislava 2020

CRZ: 7004/2018/LSR

Príloha č. 1 zmluvy o dielo č.7004/2018

Podrobná špecifikácia predmetu zmluvy:

- 1. Posúdenie dopadov realizácie opatrení platného programu starostlivosti o lesy na zabezpečenie rekreačnej funkcie lesov na LC Lesy SR Bratislava.**
  - Vplyv bežného obhospodarovania uvedeného v PSL (dnes platného-schváleného), ako aj povinností vyplývajúcich z § 28 zákona č. 326/2002 Z.z. o lesoch
  - Ekonomická kalkulácia nákladov, výnosov tj. ekonomický dopad na správcu pozemkov.
- 2. Návrh optimalizácie manažmentu lesov bežného obhospodarovania pri zohľadnení ich rekreačných funkcií na LC Lesy SR Bratislava.**
  - Modifikácia manažmentu bežného (dnes platného-schváleného) obhospodarovania uvedeného v bode 1 a jeho optimalizácia s cieľom posilnenia rekreačných funkcií (vrátane povinností vyplývajúcich z § 28 zákona č. 326/2002 Z.z. o lesoch).
  - Ekonomická kalkulácia finančných strát, zvýšených nákladov (vrátane nákladov na modifikovaný PSL), výnosov - ekonomický dopad na správcu pozemkov.
- 3. Alternatíva bezzásahového režimu na plnenie rekreačnej funkcie na LC Lesy SR Bratislava. (Tzn. žiaden manažment ani údržba infraštruktúry).**
  - Ekonomická kalkulácia strát správcu pozemkov.
- 4. Alternatíva bezzásahového režimu na plnenie rekreačnej funkcie. Zabezpečovaná bude iba údržba rekreačnej infraštruktúry (tj. údržba, oprava ciest, chodníkov, činností na zabezpečenie bezpečnosti turistov) na LC Lesy SR Bratislava.**
  - Ekonomická kalkulácia – strát + nákladov na zabezpečenie infraštruktúry
- 5. Vyhodnotenie a stanovenie najoptimálnejšieho modelu, prípadne kombinácia modelov.**

Ciele štúdie:

Ako optimalizovať plnenie rekreačnej a produkčnej funkcie lesa na území LC Lesy SR Bratislava ?

Úlohy:

1. Kvantifikovať plnenie produkčnej a rekreačnej funkcie pre zadefinované hospodárske koncepcie (body 1-4)
2. Poskytnúť návod na optimálne hospodárenie (bod 5)
  - Identifikovať množinu multikriteriálne optimálnych riešení
  - diskretný počet optimálnych riešení s kvantifikovaným plnením produkčnej a rekreačnej

Metodika

Modelovani
e

- Modelovanie rastu lesa pri použití rozličných manažmentových systémov

Plánovanie

- Vytvorenie alebo vygenerovanie pridelenia manažmentových systémov do jednotlivých porastov= vytvorenie alternatívnych programov starostlivosti o les - (PSL)

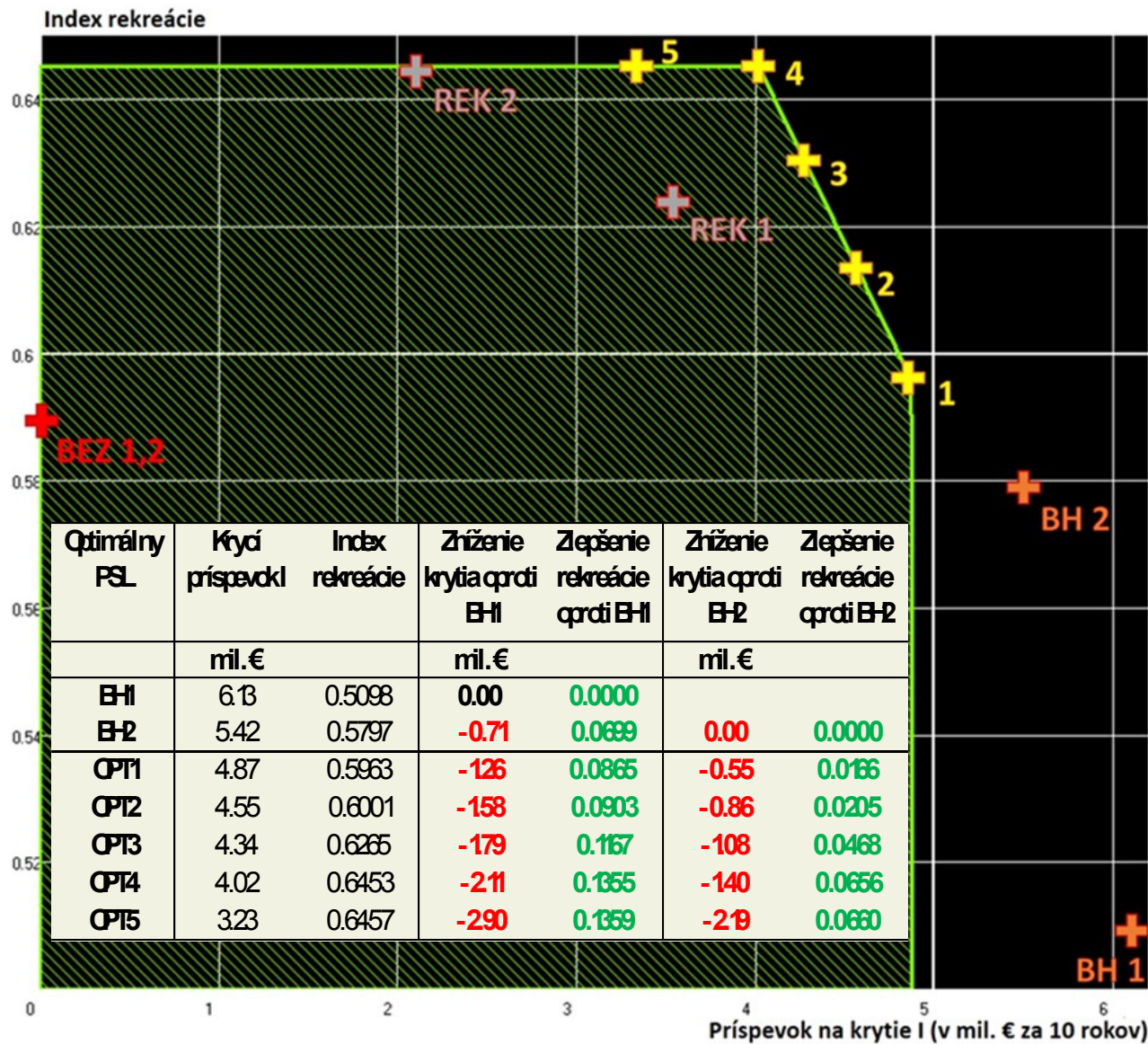
Kvantifikáci
a

- Výpočet indikátorov plnenia produkcie a rekreácie pre rozličné PSL na úrovni LC

Rozhodova
nie

- Porovnanie dopadov rozličných PSL a výber optimálneho riešenia

Analýza zámien plnenia produkcie dreva a rekreácie v množine optimálnych PSL

Riešenie konfliktov

S1

Site in English
Textová verzia stránky
Vyhľadávanie

ZDRAVIE BLOG

**Vitamin C 1000mg
akcia 2+1 zdarma**

Kvalitný vitamín C pre lepšiu imunitu

Ministerstvo □ Tlačový servis □ Podpory - výzvy □ Infoservis □ Diskusné fórum □ Kontakty □

Aktuálne

Spoločná poľnohospodárska politika
2023-2027

Koronavírus

Kupujte slovenské potraviny

Zastavme spoločne AMO

Zášťity nad podujatiami

Nahlasovanie zásob komodít

Témy

Poľnohospodárstvo

Potravinárstvo a obchod

Rozvoj vidieka a priame platby, Rybné
hospodárstvo

Regionálny rozvoj

Lesy, drevo, poľovníctvo

Politika a rozpočet

Legislatíva, pôda, pozemky

Aktuality

Skvelá správa pre milovníkov bratislavských lesov!

08-04-2021

Začiatkom apríla dostáva Bratislava dobrú správu. MPRV SR, štátny podnik LESY SR a hlavné mesto SR Bratislava vychádzajú maximálne v ústrety k dlhodobej spoločenskej požiadavke o rozširovaní rekreačných možností prímestských lesov v Bratislave. Rozloha budúceho bratislavského lesoparku sa vďaka štátnym lesom a spolupráci zúčastnených strán zväčšuje z 3 031 ha na výmeru 7 226,86 ha.

Zrodila sa historická vec. Hlavné mesto SR Bratislava uzavrelo prelomovú dohodu s LESMI SR o obmedzení hospodárenia v štátnych lesoch na území Bratislavy. Uzavretiu dohody predchádzala rozsiahla analýza dopadov a štúdiá modifikovania manažmentu lesov vyvolaného posilnením rekreačných funkcií na lesnom celku Lesy SR Bratislava a s výrazným obmedzením celkovej výšky ťažby. Podporné dohody súhlasia s výstavou lesoparku z Lesníckej fakulty Technickej univerzity vo Zvolene. Ide o prelomové riešenie, ktoré zabezpečí funkcionality budúceho bratislavského lesoparku.

Aj týmto masívnym rozšírením obľúbeného lesoparku lesníci potvrdzujú, že lesy považujú za dôležitú súčasť svojej práce. Práve preto sa dá tento krok považovať za spoločenskú objednávku na správu lesov ako jedného zo základných nástrojov na odolnosť voči klimatickým zmenám a schopnosti uspokojovať dôležité potreby ľudí. Tento krok rezonuje čoraz silnejšie. Bude to samozrejme vyžadovať nielen prípravu, ale aj veľmi blízke, ale taktiež nové nastavenie samotnej spoločnosti, ktorá musí zabezpečiť funkcie ne-drevných funkcií lesov vyjadriť aj pomocou ekonomických nástrojov.

Čo chcete vyhľadať...

hľadaj!

**NAHLASOVANIE
ZÁSOB KOMODÍT**

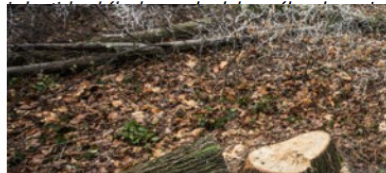
BRATISLAVA

7 dní

stavať na jar 2024 23

Bratislava pripomínajú

električka s autom 6

Raz, po skutočnej optimalizácii plnenia ekosystémových služieb ....

Dakujem za
pozornosť!

